

**T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ANA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**YAPI MARKETLERİNDE ÇALIŞANLARIN GÜVENLİK ALGISININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Hacer Gülten AYTAR

**Danışman
Doç.Dr. Serhat ÖZEKES**

İSTANBUL-2017

**T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ ANA BİLİM DALI**

**YAPI MARKETLERİNDE ÇALIŞANLARIN GÜVENLİK ALGISININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

**Hacer Gülten AY TAR
154203035**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Doç.Dr. Serhat ÖZEKES

İSTANBUL-2017

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Aracılık Dışı : İş Sağlığı ve Güvenliği
Program : İş Sağlığı ve Güvenliği
Öğrenci No : 154203035
Öğrenci Adı Soyadı : Hacer Gülten AYTAR

Yapı Marketlerinde Çalışanların Güvenlik Algısının Değerlendirilmesi isimli çalışma aşağıdaki jüri tarafından 25.05.2017 tarihinde yapılan sınavda Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı : Yrd. Doç. Dr. Rüyü UÇAN
(Üsküdar Üniversitesi)

Danışman : Doç. Dr. Serhat ÖZEKES
(Üsküdar Üniversitesi)

Üye : Yrd. Doç. Dr. Mustafa YAĞIMLI
(Okan Üniversitesi)

ONAY

Bu tez, yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun tarih ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Prof.Dr.Nilgün SARP
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Öncelikli olarak bu çalışmanın yürütölmesi sırasında desteğini ve anlayıőını esirgemeyen değerli danıőmanım Doç. Dr. Serhat ÖZEKES başta olmak üzere, ilgi ve bilgisini esirgemeyen değerli bölüm baőkanım Yrd. Doç. Dr. Rüőtü Uçan'a tezimin planlanması aşamasında emeiği geçen değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Esin TÜMER'e, araştırma aşamasında yardımlarını ve anlayıőını esirgemeyen değerli Müdür Yardımcım Tayfun TAŐHAN'a ve desteklerinden dolayı arkadaőım Engin SEÇKİN'e göstermiő oldukları anlayıőtan dolayı teşekkür ederim.

ÖZET

(AYTAR, Hacer Gülten, Yüksek Lisans, İstanbul, 2017)

Yapı Marketlerinde Çalışanların Güvenlik Algısının Değerlendirilmesi

Günümüzde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler iç piyasa tüketimi ile ihracat taleplerini karşılamak amacı ile üretimlerini ve satışlarını arttırmak, mevcut yatırımlarını büyütme, hızlı üretim yapmak zorundadırlar. Buna paralel olarak bu işletmelerde çalışan işçilerin iş sağlığı ve güvenliği de önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. İş güvenliği ve sağlığı konusu işletmelerin ömrünü ve piyasadaki kredibilitesini etkilediği gibi çalışanların refah seviyesinin yükselmesi can güvenliğinin ve sağlığının korunması ve dolayısıyla üretimde verimlilik ve kalite sağlanarak sonuçta rekabet avantajı elde etmesine yardımcı olmaktadır.

Bu çalışmada Yapı Marketlerindeki iş sağlığı ve güvenliği açısından çalışanların güvenlik algısının değerlendirilmesi konusunda, çalışanların bilgilerinin ve farkındalığının anlaşılabilmesi, bilincinin artırılması amacıyla bir anket hazırlanmış ve piyasada ismi tanınan bir işletmede 140 personel ile uygulama yapılmış, bulgular ile tartışma ve sonuçlar çalışmada yer almıştır.

Anahtar Kelimeler: Yapı Market, İş Sağlığı ve Güvenliği, Algı

ABSTRACT

(AYTAR, Hacer Gülten, Master's Degree, İstanbul, 2017)

Assessment of Workers' Perception Level on Job Safety in Construction Markets

Today, both advanced and developing countries have to increase their levels of production and sale, extend their current investment and develop faster production techniques to be able to meet the needs in the domestic markets and to increase their profits from export products. In parallel, the issue of occupational health and safety of the workers working in the production sectors emerges as an important case. The attention paid on the issue of occupational safety and health affects the life and credibility of the businesses; moreover, the increase of wellbeing of the workers and protection of their lives and health contributes to the productivity and quality of the products, and results in as an advantage of competition within the market as well.

In this study, 140 workers, from a well known construction market which sells construction products, were asked to fill out a questionnaire with the aim of measuring and also to increasing the understanding occupational safety. Findings, discussions and the conclusions of the research are included in this study.

Key Words: Construction markets, Occupational Health and Safety, Perception

BEYAN FORMU

Bu çalışmanın kendi tez çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar hiçbir aşamasında etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

25/05/2017

Hacer Gülten AYTAR

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

TEŞEKKÜR	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
BEYAN FORMU	iv
İÇİNDEKİLER	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	vii
ŞEKİLLER	viii
ŞEKİLLER	iv
ŞEKİLLER	x
GİRİŞ	1
BÖLÜM I – 1. GENEL BİLGİLER	10
1.1 Yapı Market Kavramı ve Özellikleri	10
1.1.1 Yapı Marketlerin Tarihsel Gelişimi	11
1.1.2 Yapı Marketlerinin Gelişimini Etkileyen Faktörler	11
1.2 İş Sağlığı ve Güvenliği	11
1.2.1 İş Sağlığı Kavramı	12
1.2.2 İş Güvenliği Kavramı	13
1.2.3 İş Kazaları	13
1.3 Bina Yapısı	13
1.3.1 Doğal Olaylar	14

1.3.2	Personel ve Müşteriler.....	14
1.3.3	Ağır Yüklerin Taşınması.....	14
1.4	İş Sağlığı ve Güvenliğinin Amacı	15
1.5	İş Sağlığı ve Güvenliğinin Önemi	16
1.6	İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetimi.....	16
1.6.1	Organizasyon.....	16
1.6.2	Acil Durum Planı	17
1.6.3	Denetim	18
1.7	Marketlerde İş Sağlığı ve Güvenliğinin Temel İlkeleri.....	18
1.7.1	Teknik Etkenler	18
1.7.2	Kişisel Etkenler	18
1.7.3	İdari Etkenler.....	19
1.7.4	Çevresel Etkenler	19
BÖLÜM II – 2. YÖNTEM.....		20
BÖLÜM III – 3. BULGULAR		21
BÖLÜM IV – 4. TARTIŞMA.....		51
BÖLÜM V – 5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....		57
KAYNAKÇA		60
EKLER		62
EK-1		66
EK-2		66
ÖZGEÇMİŞ		67

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

OHSAS: İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi

İSG: İş Sağlığı ve Güvenliği

İSGK: İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

ILO: Uluslararası Çalışma Örgütü

ISO: Uluslararası Standartlık Örgütü

KKD: Kişisel Koruyucu Donanım

MSDS: Malzeme Güvenlik Bilgi Formu

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

DB: Desibel

TF: Tedarikçi Firma

SD: Sanayi Devrimi

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1 İSG Organizasyon Şeması (Market)	17
Şekil 2 Şubelerin Pasta Grafiği Üzerinde Dağılımı	21
Şekil 3 Yapı Market Departman Dağılımı	22
Şekil 4 Çalışanların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	23
Şekil 5 Çalışan Personelin Eğitim Düzeyi	24
Şekil 6 Çalışanların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	24
Şekil 7 İş Kazalarının Pasta Grafiği Üzerinde Dağılımı	25
Şekil 8 Meslek Hastalıklarının Pasta Grafiği Üzerinde Dağılımı	25
Şekil 9 İSG'nin Sağlanmasından Sorumlu Olan Kişilerin Dağılımı.....	26
Şekil 10 İSG Konusunda Alınan Eğitimlerin Grafik Üzerinde Dağılımı	27
Şekil 11 Çalışanlar Tarafından KKD Kullanım Düzeyi	27
Şekil 12 Çalışanların Sağlık ve Güvenliklerini Tehlikeye Düşüren Durumları Bilme Düzeyi	28
Şekil 13 Çalışma Ortamındaki Tehlikeli Durumların Paylaşılmasının Dağılımı	29
Şekil 14 Çalışanların Sağlık Problemlerinde Tercih Ettikleri Kurumlar	30
Şekil 15 Çalışanların İşyeri Hekiminden Beklentilerinin Grafik Üzerinde Dağılımı	31
Şekil 16 İş Sağlığının Korunmasının İşyeri Hekiminin Göreve Olup/Olmadığının Dağılımı	32
Şekil 17 İşyerinde İSG Kurulu Bulunma Düzeyi.....	33
Şekil 18 Çalışanların İSG Kurulunun Ne İşe Yaradığını Bilme Düzeyi.....	33
Şekil 19 Çalışanlara Göre İSG Kurulunun Etkili Çalışma Düzeyi	34

Şekil 20 İşyerinde Yapılan İSG Denetimlerinin Grafik Üzerinde Dağılımı	35
Şekil 21 Çalışanların Firma Seçimindeki Önceliklerinin Grafik Üzerinde Dağılımı	36
Şekil 22 Çalışanlara İşveren Tarafından Verilen KKD'ların Dağılımı.....	37
Şekil 23 Çalışanlara Göre İşyerinde Meydana Gelen İş Kazalarının Dağılımı	38
Şekil 24 Çalışanların İşçi Olarak Haklarının Grafik Üzerinde Dağılımı	39
Şekil 25 Çalışanlara Göre İş Güvenliği İle İlgili Sorumluluklarının Dağılımı	viii
Şekil 26 Çalışanların İSG Uzmanından Beklentilerinin Dağılımı	41
Şekil 27 Çalışanların Firma Seçiminde Ücret Koşullarına Verdiği Önemin Dağılımı...	42
Şekil 28 Çalışanlara göre İSG'den İşverenin Sorumlu Olmasının Grafik Üzerinde Dağılımı	43
Şekil 29 Çalışanlara Göre Eğitimlerin Etkili Olmama Düzeyinin Grafik Üzerinde Dağılımı	43
Şekil 30 Çalışanlara Göre Kullanılan Koruyucuların Yapılan İş Engelleme Düzeyinin Dağılımı	44
Şekil 31 Kullanılan Koruyucuları Çalışanların Gerekli Gördüklerinin Dağılımı	45
Şekil 32 Çalışanların Koruyucu Kullanımından Hoşlanmamalarının Grafik Üzerinde Dağılımı	45
Şekil 33 Çalışanlara Göre KKD Kullanımının Etkisinin Grafik Üzerinde Dağılımı.....	46
Şekil 34 Çalışanlara Göre İSG Denetimlerinin Faydalı Olmasının Grafik Üzerinde Dağılımı	viii
Şekil 35 Çalışanlara Göre İSGK Kararlarının Etkisinin Grafik Üzerinde Dağılımı.....	47
Şekil 36 Çalışanlara Göre Yapılan Denetimlerin İş Kazası Riskini Azaltmasının Dağılımı	48
Şekil 37 Çalışanların Dikkatsiz Davranışlarının İş Kazalarına Etkisinin Dağılımı	48
Şekil 38 Çalışanlara Göre İş Temposunun İş Kazalarına Etkisinin Dağılımı	49

Şekil 39 Çalışanlara Göre İş Kazalarının Önlemlerin Yetersizliğinden Kaynaklanma Dağılımı	50
---	----

GİRİŞ

Ülkemizde tüketici davranışlarına baktığımızda artan gelir seviyesi, tüketici finansman kaynaklarına erişim kolaylığı sayesinde ev içi tasarım ve dekorasyona yönelik harcamaların arttığını görmekteyiz. Özellikle iç mekan için gerekli ürünlerin seçimi ve satın alma kararı noktasında kadınların rolünün giderek arttığı gözlemlenmektedir. İnsanların her aradığını aynı yerde kolayca bulabilmeleri de bu sektörde artışa sebep olmuştur.

Son tüketicinin alım gücünün artmasına paralel olarak hizmet beklentisi ve ürün çeşitliliği talebi de artmaktadır. Ayrıca teknolojinin getirdiği yeniliklerin çoğalması ile birlikte dekorasyon ‘Hobi – Kendin Yap’ uygulamalarının artması da ‘Yapı Market’ Pazar payını arttırmaktadır.

Diğer bir nokta ise Kentsel Dönüşüm projesinde yer alan binaların yenilenmesi nedeniyle Yapı Marketlerine olan talebin artmasıdır. Bununla beraber Yapı Marketleri tüketici beklentilerini karşılamak amacıyla bazı hizmetleri belirli bir ücret karşılığında veya ücretsiz olarak sunabilmektedir. Müşteri beklentileri ve istekleri doğrultusunda eve teslimatlar, özel sipariş ürünler, satın alınan ürünlerin montaj veya uygulama hizmetleri, verilmektedir.

Yapı Marketlerini ziyaret eden müşteri kitlesinin artması, tedarikçi firmaların markalarını tanıtım açısından görselliği ön plana çıkarması ile reklam yapmalarına sebebiyet vermiştir. Bunun paralelinde Yapı Marketlerin pazar payında artış meydana gelmesine sebep olmuştur. Ve ziyaret edilen marketlerin müşteri konforunun sağlanmasını da ön plana çıkarmıştır.

Bu bağlamda sektörde bulunan Yapı Marketlerinin sürdürülebilir bir büyümeyi gerçekleştirebilmesi için gerekli olan satış ve satış sonrası hizmet faaliyetlerini yerine getiren tüm çalışanların sağlıklı ve güvenli bir yaşam ve çalışma şartlarına sahip olmaları gerekmektedir. Aynı zamanda çalışanların yanı sıra tüm müşterilerin açık alanlar da dahil olmak üzere mağaza içinde de güvenliklerinin sağlanması gerekmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)’ne göre iş kazaları ‘*önceden planlanmamış çoğu zaman kişisel yaralanmalara, makinelerin, araç ve gereçlerin zarara uğramasına, üretimin bir süre durmasına yol açan bir olaydır*’ (Dizdar).

Çalışma ortamında gerçekleşen iş kazaları ve meslek hastalıkları neticesinde yaralanma ve ölümler ile malulen emeklilik, işgücü kaybı, tazminat ve ölüm gibi maddi ve manevi olumsuz sonuçlar doğurarak sosyo-ekonomik zararlara sebep olmaktadır.

Bu bağlamda çalışanların maddi olanakları her ne olursa olsun belirli riskler karşısında sosyal ve ekonomik güvence kapsamında kurulan kurumlar ile beraber güvenceleri sigorta ile teminat altına alınması gerekmektedir.

Hizmet sektöründe iş kazalarının oluşmasında sosyolojik, psikolojik, fizyolojik ve benzeri birçok faktör yer almaktadır. Bunun yanı sıra iki etken üzerinde durulabilir. Bunlar işyerindeki güvensiz durumlar ve çalışanların yaptığı güvensiz davranışlar olarak belirtilebilir (<http://www.belgelendirme.com.tr/belgelendirme-standartlari/ohsas-18001-standart/159-is-kazalarinin-nedenleri-nelerdir>).

Güvensiz Durumlar; (<http://www.eforosgb.com/is-kazalarinin-nedenleri/>)

- Güvensiz çalışma yöntemi,
- Güvensiz ve sağlıksız çevre koşulları,
- Topraklanmamış elektrik makineleri,
- İşe uygun olmayan el aletleri
- Kontrol ve testleri yapılmamış olması
- Basınçlı kaplar,
- Tehlikeli yükseklikte çalışma/istifleme,
- Açık bırakılan tehlikeli alanlar,
- Uygun işaretleme yapılmaması,
- İşyeri düzensizliği,
- Koruyucusuz makine, tezgahlar.

Güvensiz Davranışlar; (<http://www.eforosgb.com/is-kazalarinin-nedenleri/>)

- İşini bilinçsiz yapmak
- Dalgınlık ve dikkatsizlik,
- Makine koruyucularını çıkarmak,
- Tehlikeli hızla çalışmak,
- Görevi dışında iş yapmak,

- İş disiplinine uymamak,
- İşe uygun makine kullanmamak,
- Yetkisiz ve izinsiz olarak tehlikeli bölgede bulunmak,
- Kişisel koruyucuları kullanmamak,
- Ehil olmayan kişilerin makineleri kullanmaları.

İşletmelerde İSG yaklaşımları ile uygulanabilir kararlar alınarak personel yönetimi optimizasyonu çerçevesinde işe alımlarda doğru iş ve doğru insan prensibinden hareketle insana verilen değerin göstergesi olarak iş kazalarının ve meslek hastalıklarının en düşük seviyeye indirilmesi amacıyla güvenlik kültürünün yerleştirilmesi ve geliştirilmesi sağlanmalıdır.

İSG, kurumların işletme faaliyetlerinden biri olmakla beraber diğer işletim unsurlarından farklılık göstermektedir. Ülkemizde işletmelerin İSG uygulamalarını geliştirme çabalarına rağmen iş kazaları, çalışan personel, işletme, işletme sahibi, işletme yönetimi açısından sorun arz etmeyi sürdürmektedir. Bu durumda İSG faaliyetlerinin başarısında etken olan İSG kültürü, tüm güvenlik kültürünün bir alt birimidir (İşler, 2013).

Çalışan personel çalışma ortamındaki çevresel faktörlerden etkilenmektedir. Bu durum güvenlik kültürüne sahip olsun veya olmasın her işletme için geçerlidir. İşletmedeki İSG kurallarının doğru uygulanabilmesi için güvenlik kültürünün en alt kademede çalışan personel tarafından bile özümsemesi gerekir. İnsanlar asgari refah seviyesinde yaşayabilmek için temel ihtiyaçlarını karşılamak geleceğini de güvence altına almak üzere bir işyerinde çalışırlar.

Maslow'a göre güvenlik ihtiyacı tüm insanlar için fizyolojik ihtiyaçlarından hemen sonra gelmektedir. Yani insanlar yeme, içme gibi temel ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra yaşamlarının güvence altında olmasını isterler (www.teias.gov.tr/eBulten/makaleler/2014/4.bölge%20iş&20kültürünün%20önemi.htm).

Her toplumun kendine özgü bir kültürü olduğu ve kültürün toplumdan topluma farklılık gösterdiği düşünüldüğü zaman, toplumda faaliyet gösteren şirketlerin de kendilerine özgü kültürlerinden söz edilebilmektedir. Bu kapsamda şirket kültürü de

toplumun kültüründen etkilenmekte ve çalışanların şirket içindeki davranışlarında önemli bir etkiye sahip olmaktadır

(www.teias.gov.tr/eBulten/makaleler/2014/4.bölge%20iş&20kültürünün%20önemi.htm).

Güvenlik kültürü şirket kültürünün bütününün bir alt dalı olarak nitelendirilebilir. Yani çalışanlar tarafından uygulanabilir olmalı ve çalışan personel tarafından bir yaşam biçimi haline gelmesiyle önemli bir yere sahip olmaktadır denilebilir (www.teias.gov.tr/eBulten/makaleler/2014/4.bölge%20iş&20kültürünün%20önemi.htm).

Sektörel bazdaki farklılıkları göz ardı edersek güvenlik kültürünün ortak özellikleri: (Aytaç, 2011)

- Güvenlik kültürü, grup veya daha üst seviyelerde örgütün bütün üyeleri ve gruplarının hepsi tarafından paylaşılan değerleri ifade eden bir kavramdır.
- Güvenlik kültürü, bir örgütteki formel güvenlik sorunlarıyla da ilgilidir.
- Güvenlik kültürü, bir organizasyondaki her seviyedeki herkesin katılımı üzerinde durmaktadır.
- Güvenlik kültürü, örgüt üyelerinin işteki davranışını etkiler.
- Güvenlik kültürü, ödül sistemleri ve güvenlik performansı arasındaki ilişkiyi de yansıtır.
- Güvenlik kültürü, bir organizasyonda kazalardan ve hatalardan öğrenme ve gelişmeyle ilgili gönüllülüğü yansıtır.
- Güvenlik kültürü, değişime karşı oldukça dayanıklı, sabit ve dirençlidir.

Güvenlik kültürünün kazaları önlemedeki etkisi düşünülecek olursa bu kültürün toplumumuzda özellikle genç nesilde yaygınlaşmasını sağlamak için faaliyetlerde bulunmak gerekmektedir.

Her bir çalışan personelin tüm iş kollarında olduğu gibi yapı marketlerinde de çalıştıkları ortamda iş kazası ile karşılaşma riski vardır. Bunların sebeplerinin başında deneyim eksikliği, eğitim yetersizliği gibi önemli unsurlar bulunmaktadır. Kullanılan tüm araç ve gereçlerin güvenli kullanımları için güvenlik talimatlarının eğitimlerle desteklenmesi gerekmektedir.

Uluslararası ve Ulusal uygulanan İSG yasaları çerçevesinde iş ekipmanları kullanımının da gerekli olan kullanım talimatları ile ilgili eğitimlerin verilmesi, aynı zamanda makinalar üzerinde görsel olarak kullanım talimatlarının belirtilmesi, güvenlik ekipmanlarının kullanımının çalışanlara anlatılması ve bu ekipmanlarının kullanımında çevre güvenliğinin sağlanması işverenin sorumluluğundadır. Aksi takdirde çeşitli yaralanmalar, kullanılan ekipmanların zarar görmesi, işgücü kaybı kaçınılmaz sonuçlar teşkil eder.

Sanayi devriminin makineleşmiş endüstriyi doğurması ve teknolojik gelişmeler fabrika sistemini hızla geliştirerek hızlı üretimin tüm sektörlerde yaygınlaşmasına neden olmuştur.

Sosyolojik ve ekonomik açıdan olumlu olan bu durum bazı olumsuzlukları da beraberinde getirmiştir. Bunların içinde en önemlisi İSG konusudur. Sanayi devrimi 18. 19. Yüzyıllarda İngiltere de başlamış ve daha sonra dünya üzerindeki diğer ülkelere yayılmıştır. Ülkemizde ise İSG konusundaki ilk kanun 2012 yılında yasalaşmıştır. Bu kanun işçilerin işin yapılması esnasında maruz kalabileceği iş kazaları riskini ve hastalıkları minimuma indirme amacıyla alınacak önlemleri kapsamaktadır.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından iş kazası *''belirli bir zarar veya yaralanmaya yol açan, önceden planlanmamış beklenmedik bir olay''* olarak tanımlanmıştır (Dizdar).

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ile Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ise İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) *''Çalışanların tüm iş kollarında fiziki, ruhi ve sosyo – ekonomik iyilik halinin ve dolayısıyla çalışanın güvenlik ve sağlığını en üst düzeye çıkarmak ve bunun devamının sağlanması''* şeklinde tanımlamıştır (Eren).

Diğer bir tanımıyla ise İş Sağlığı ve Güvenliği; *Çalışanların iş kazalarına ve meslek hastalıklarına maruz kalmalarını önlemek, sağlıklı ve güvenli çalışma ortamı oluşturmak için alınması gereken önlemlerle ilgili yapılan çalışmalara denmektedir* (Eren).

Ayrıca İş Sağlığı ve Güvenliği; *ortamdaki mesleki risklerin (çalışma şartları ile ilgili) yönetimi ve bunların eliminasyonu hakkında karar verilmesinde, toplanan verilerin analiz ve değerlendirilmesine dayanır* (Eren).

İş sağlığı gelişmiş ülkelerde şu şekilde tanımlanmaktadır: “İş sağlığı; *çalışanlar veya o topluluğun vatandaşlarında, sağlığını ve esenliğini yitirmeye veya önemli rahatsızlığa yol açabilecek, işyerindeki veya işyerinden kaynaklanan ortamsal etmenlerin veya ruhsal bozuklukların sezinlenmesine, üzerinde durulmasına, değerlendirilmesine ve kontrolüne dönük bilimsel çalışmalar veya uygulamalardır.*” İtaliye vurgulandığı gibi; ileri ülkelerde iş sağlığı, bir toplumsal ve çevresel sorun olarak görülmektedir. Çünkü *her işyeri bulunduğu çevreye aittir ve her çalışan bulunduğu toplumun bireyidir* (Esin, 2014).

İşletme fonksiyonlarının tüm personel üzerinde yayılmasına İSG katılımını gerçekleştirebilmesi işletmelerin yapacağı organizasyonlarla mümkündür. Bu organizasyonlar işletmelerin gösterdiği faaliyetler çerçevesinde kalitelerini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda kendi kendilerini kontrol edebilme olanağına sahip olabilmeleri mümkündür.

Çalışan personeli denetleyici yöneticilerin İSG Kanunu ve ilgili yönetmelikler kapsamında öncelikle eğitilmesi bu konuda hem uygulayıcı hem de uygulatıcı duyarlılığa sahip olmaları önem teşkil etmektedir.

Yapı marketleri iş güvenliği bakımından az tehlikeli sınıfta yer almakta ve iş güvenliği önlemleri de buna göre uygulanmaktadır. Sözü edilen marketlerde iş güvenliğinin ve güvenlik kurallarının kanunlara ve yönetmeliklere göre uygulanabilirliğini sağlamak amacıyla; işveren, İSG uzmanı, işyeri hekimi ve çalışan temsilcisi, destek elemanı ile çalışan personelden oluşturulan bir ekip kurulur.

Yapı marketlerde alınması gereken belirli başlı güvenlik önlemleri aşağıda belirtilmektedir:

- Satış alanlarında ürün indirme ve kaldırma sırasında çalışan ve müşterilerin zarar görmemesi için güvenlik bariyerleri oluşturulmalı, üst stoklara yerleştirilme işlemi yapılırken sağlam ve standartlara uygun paletler ile ürün

yerleştirilmeli, çalışanların ve ziyaretçilerin iş güvenliğini tehlikeye atmayacak şekilde istiflenmesine dikkat edilmelidir.

- Çalışma yapılan alanlarda uyarıcı ve yasaklayıcı yazılı ve görsel levhalar koyarak emniyet araç ve gereçleri ile alanın çevrilmesini sağlayarak görevli olmayanların erişimi engellenmelidir.

- Personel tarafından kullanılan forklift, lift, transpalet kullanımında Kişisel Koruyucu Donanım (KKD) kullanılarak İSG kurallarına uyulması sağlanmalıdır.

- Kullanılan basınçlı kaplar, forklift, lift, transpalet gibi ekipmanların periyodik olarak Makina Mühendisleri Odası (MMO) tarafından kontrolü sağlanmalıdır.

- Ahşap kesim ünitesinde ortamın gürültü ve partikül seviyesi ölçümü yapılmalı bu alanda KKD ekipmanları hazır bulundurulmalı ve çalışan personel tarafından kullanılmalıdır. Aynı zamanda hizmet amaçlı kullanılan makinaların topraklama ölçümleri de yapılmalıdır.

- Acil çıkış ve acil kaçış yolları sürekli olarak boş bırakılmalı yangın, deprem ve diğer acil durumlar için oluşturulmuş acil durum ekipleri kurulmalıdır. Bu ekipler ile belirli aralıklarla tatbikat yapılarak, bu tatbikatlarda eksiklikler tespit edilip olası bir acil durumda panik duygusuyla hareketler önlenmiş olur. Bu gibi durumlarda haberleşme amacı ile telsizler kullanılabilir.

- İşyerinin büyüklüğü ve amacına uygun olarak sulu yangın söndürme sisteminin yanında yeterli miktar ve ölçekte yangın söndürme tüpleri ilgili alanlarda bulundurulmalı ve bakımlarının periyodik olarak yapılması sağlanmalıdır.

İş sağlığı ve güvenliği özünde çalışanların iş ortamında karşılaştıkları tehlikelerin ortadan kaldırılması veya azaltılması için geliştirilmiş yükümlülüklerle ait teknik kuralların bütünüdür. Daha çok işçinin yaşamına ve vücut bütünlüğüne yönelik tehlikelerin ortadan kaldırılmasını hedefler. Ayrıca 6331 sayılı Kanun kapsamında işverene bazı yükümlülükler getirilmiştir. İşveren işyerinde İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda gerekli tüm tedbirleri almakla sorumludur.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında işverenin yükümlülüklerine bakıldığında; (İSG Kanunu, 2012)

- Mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dahil her türlü tedbirin alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, sağlık

ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapar.

- İşyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulup uyulmadığını izler, denetler ve uygunsuzlukların giderilmesini sağlar.
- Risk değerlendirmesi yapar veya yaptırır.
- Çalışana görev verirken, çalışanın sağlık ve güvenlik yönünden işe uygunluğunu göz önüne alır.
- Yeterli bilgi ve talimat verilenler dışındaki çalışanların hayati ve özel tehlike bulunan yerlere girmemesi için gerekli tedbirleri alır.

Çalışanlar, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili aldıkları eğitim ve işverenin bu konudaki talimatları doğrultusunda, kendilerinin ve hareketlerinden veya yaptıkları işten etkilenen diğer çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehlikeye düşürmemekle yükümlüdür (İSG Kanunu, 2012).

Çalışanların, işveren tarafından verilen eğitim ve talimatlar doğrultusunda yükümlülükleri ise; (İSG Kanunu, 2012)

- İşyerindeki makine, cihaz araç gereç, tehlikeli madde, taşıma ekipmanı ve diğer üretim araçlarını kurallara uygun şekilde kullanmak, bunların güvenlik donanımlarını doğru olarak kullanmak, keyfi olarak çıkarmamak ve değiştirmemek.
- Kendilerine sağlanan KKD' mı doğru kullanmak ve korumak
- İşyerindeki makine, cihaz, araç, gereç, tesis ve binalarda sağlık ve güvenlik yönünden ciddi ve yakın bir tehlike ile karşılaştıklarında ve koruma tedbirlerinde bir eksiklik gördüklerinde, işverene veya çalışan temsilcisine derhal haber vermek.
- Teftişe yetkili makam tarafından işyerinde tespit edilen noksanlık ve mevzuata aykırılıkların giderilmesi konusunda, işveren ve çalışan temsilcisi ile iş birliği yapmak.
- Kendi görev ve alanında, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için işveren ve çalışan temsilcisi ile iş birliği yapmak.

Etkin bir risk yönetimi için herhangi bir kayıp olmadan önce muhtemel olası riskleri değerlendirilerek koruyucu önlemler almak ve sıfır iş kazası, aynı zamanda da bu risklerden müşterileri de korumak, iş kazaları ve güvenlik politikaları konusunda

araştırmacı olmak, eğitimler vererek çalışanları bilinçlendirmek acil durumlarda (Yangın, deprem v.b) her an hazırlıklı olmak, güvenli bir iş ortamı oluşturabilmek için yasalara ve kurallara uyulmasına teşvik etmek, işletme sınırları içerisinde tedarikçi firmaları da yasalara ve kurallara uyulmalarına teşvik etmek, işletme sınırları içerisinde tedarikçi firma elemanlarının güvenliğini sağlayacak önlemler olarak İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili kanunlara ve yönetmeliklere uyarak sorumlulukların yerine getirilmesi Yapı Marketlerinin iş güvenliği politikası olup bu önlemlerin ve uygulamaların ne Şekilde gerçekleştirildiği ve uygulamalardaki aksaklıkların tespiti bu kapsamda yer almaktadır.

Bu araştırmanın amacı; çalışan personelin çalışma esnasında İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) ile ilgili güvenlik kurallarına uyup/uymadığının llmesi, çalışanların işleri ile ilgili tehlike ve risklerin 6331 sayılı kanunda ve ilgili yönetmeliklerde belirtilen Şekilde farkındalığının belirlenerek bilincinin arttırılması ve alışanlara İSG ile ilgili eğitim verilip/verilmediği ve verilen eğitimlerin amacına ulaşıp ulaşmadığını tespit etmek hedeflenmektedir.

Bu araştırma niceliksel tanımlayıcı çalışma yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır. Ve bu bağlamda piyasada ismi tanınan bir yapı market çalışanları ile kapalı uçlu soru tekniği kullanılarak hazırlanan otuz yedi sorudan oluşan bir anket formu oluşturulmuştur. Bu anket kapsamında, bir yapı marketin dört farklı Şubesinde çalışanlarla yapılan ankete katılanların yaşı, cinsiyeti, öğrenim durumu ve market içerisinde hangi departmanda kaç yıldan beri çalıştığı, daha önce meslek hastalığı ve iş kazası geçirip geçirmediği sorgulanmıştır. Çalışanların iş yeri tercihlerinde hangi faktörlerin rol aldığını belirleyen soruların yanında personelin iş sağlığı ve iş güvenliği konularında eğitimi olup olmadığını anlamaya yarayacak ve herhangi bir kaza veya olay esnasında neler yapması gerektiğini bilip bilmediğini anlayabileceğimiz sorular sorulmuştur. Bu araştırma kapsamında Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezine bakıldığında İş Sağlığı ve Güvenliği alanında Yapı Marketleri ile ilgili bir çalışma bulunmamıştır. Bu konudaki eksikliği giderebilmek ve kaynak olması amacıyla bu araştırmayı yapmış bulunmaktayız. Konu genel bilgiler, bulgular, tartışma, sonuç ve öneriler kısmında daha detaylı olarak incelenecektir.

BÖLÜM I

1. GENEL BİLGİLER

1.1 Yapı Market Kavramı ve Özellikleri

Yapı marketleri; yapı malzemelerini satan marketlerdir. Yapı sektöründe yer alan her markanın, her ürünü bu marketlerde bulmak mümkündür. Uygun maliyet ile evini yenilemek isteyenler yapı marketlerde alışveriş yapmayı tercih etmektedir. Aynı zamanda yapı marketleri tercih edenler arasında hobi olarak yapı işleriyle ilgilenen kişilerde bulunmaktadır. Bu marketlerde bulunan ürünler şu şekilde sınıflandırılmıştır: ev gereçleri, elektrik, halı, mobilya, hırdavat, boya, el aletleri, oto aksesuarları, sıhhi tesisat, bahçe, ahşap, inşaat malzemeleri gibi (<http://emlakansiklopedisi.com/wiki/yapi-marketleri>).

Ülkemiz için henüz yeni bir kavram olan yapı market sektörü, ev dekorasyonu ve inşaat gibi alanlarda insanların ihtiyaçlarını bir arada bulabilecekleri bir pazardır. Geçmişte sadece küçük nalbur işletmeleri ile bu alandaki ihtiyaçlarını karşılamaya çalışan halkımız, şimdilerde hemen hemen her şehirde açılan büyük yapı market alanlarını kullanmayı tercih etmektedir. Pazar büyüklüğü bakımından hızla büyüme gösteren yapı market sektörü, organize yapı marketleri ile daha çok canlanmakta ve gelir dengesinde büyümenin artacağını kanıtlamaktadır (<http://www.yazangenclik.com/yapi-market-sektoru-6267>).

Yapı market sektörünün bu derece popülerleşmesinde elbette inşaat ve ev dekorasyonu alanlarının büyük etkisi bulunmaktadır. Çünkü yapı market sektöründe satışı gerçekleştirilen ürünlerin % 30'u inşaat sektörüne, %70'i ise dekorasyon sektörüne hitap etmektedir. Hal böyle olunca da bu iki bütünleşik sektörü bir araya getirmeyi başaran yapı marketler de tüketicilerin birincil tercihi olmaya başlamıştır. Ayrıca gelişen teknolojik alt yapı ile internet üzerinden satış yapan yapı market zincirleri, ya da e-ticaret sitesinde yapı market kategorisine giren ürünleri satan firmalarda hayatımıza girmiştir (<http://www.yazangenclik.com/yapi-market-sektoru-6267>).

1.1.1 Yapı Marketlerin Tarihsel Gelişimi

Dünyada yapı market zinciri olarak 50 ülke ve eyalette 2147 yapı market şubesiyle faaliyet gösteren firmalar arasında en büyük yapı market zinciri ABD’de Homedepot firmasıdır (<http://emlakansiklopedisi.com/wiki/yapi-marketleri>).

Türkiye’de ise yapı marketi açan şirketler yabancı kökenliler oldu. İlk olarak 1994 yılında Ace Hardware ile Okumuş grubunun ortaklığıyla açılan AS 2000 mağazası Türkiye’de ilk yapı market oldu (<http://emlakansiklopedisi.com/wiki/yapi-marketleri>).

Yapı marketler, İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerde dikkat çekecek oranda fazlalaşmış durumdadır. Buralarda bulunan kaliteli yapı market zincirleri, İstanbul ve Ankara halkına hizmet vermektedir. Ayrıca inşaat ve dekorasyon firmaları ile de çalışarak hizmet alanlarını büyütmektedirler (<http://www.yazangenclik.com/yapi-market-sektoru-6267>).

1.1.2 Yapı Marketlerin Gelişimini Etkiyen Faktörler

Yapı marketlerin gelişimin de aşağıdaki faktörler etkili olmaktadır (<http://emlakansiklopedisi.com/wiki/yapi-marketleri>).

- Demografik Faktörler
- Ekonomik Faktörler
- Teknolojik Faktörler
- Sosyal, kültürel ve psikolojik Faktörler
- Bilimsel Faktörler
- Hukuki ve politik Faktörler

1.2 İş Sağlığı ve Güvenliği

İş sağlığı ve güvenliği (İSG) kavramı her zaman için önemini korumuş olan bir kavramdır. İlk çağdan günümüze kadar olan gelişim sürecine bakıldığında değişmeyen temel unsurların başında insanın yaşam hakkı için verdiği mücadelelerin geldiği görülmektedir. Özellikle Sanayi Devrimi’nden (SD) sonra sanayileşme ile birlikte işyerlerinde bazı olumsuzluklar ve çalışanların sağlım ve güvenliği ile ilgili sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu sorunlar ilk başta fazla önemsenmemiş, fakat bunların zamanla iş verimliliğini düşürmesi, işgücü ve insan kayıplarına yol açması ve işletmeye olan

zararların farkına varılmasıyla önem kazanmış ve üzerinde düşünülmesi ve önlem alınması gereği ortaya çıkmıştır (İleri, 2014).

İSG maddi ve manevi kayıplar nedeniyle işverenleri, doğrudan veya dolaylı tehlike ve risklere maruz kaldıkları için çalışanların ve toplumun refahının sağlanması sorumluluğundan dolayı devleti yakından ilgilendirmektedir. Ancak günümüzde İSG bütünsel bir yaklaşımla ele alındığından tüm toplumların öncelikleri arasında yer almaktadır. Toplam kalitenin tüm işletmelerde öncelikli konu hale geldiği günümüzde sıfır hata ile üretim yapılabilmesi için işçi sağlığının ne kadar önemli olduğu açıktır. İşçinin beden ve ruhen sağlıklı olması, sıfır hata için en önemli gerek şarttır (İleri, 2014).

Ayrıca İSG sağlama sistemselsel hareket etmeyi zorunlu kılan bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir defa sağlanması yeterli olmayıp sürekli iyileştirme ile etkinliği artırılmalıdır (Evren, 2015).

1.2.1 İş Sağlığı Kavramı

Sağlık insandan insana değişen dinamik bir durumdur. Dünya Sağlık Teşkilatı Anayasası, sağlığı; *“yalnız hastalık ve sakatlığın olmaması değil, fiziksel, ruhsal ve sosyal tam bir iyilik hali”* olarak tanımlar. Bu tanımlama, kişilerin ve toplumların sağlık düzeyleri arasındaki farklılıkları ortaya koyarken, sağlıklı davranışların amacını da belirtir. İşçi sağlığı bütün mesleklerde çalışanların sosyal, ruhi ve mesleki iyilik hallerini en yüksek seviyeye getirip sürdürmek, çalışma şartlarının sağlığa zararlı olanlarını önlemek, onları çalışırken ortaya çıkan zararlı etmenlerden korumak, işçiyi fizyolojik ve psikolojik kabiliyetlerine uygun işlere yerleştirmek, kısaca işin insana insanın işe uyumunu sağlayan bir tıp dalıdır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) işçi sağlığını; *“Çalışan tüm insanların fiziksel, ruhsal, sosyal yönden tam iyilik durumlarının sağlanmasını, en yüksek düzeylerde sürdürülmesini, iş koşulları ve kullanılan zararlı maddeler nedeniyle çalışanların sağlığına gelebilecek zararların önlenmesini, işçinin fizyolojik özelliklerine uygun işlere yerleştirilmesini, işin insana ve insanın işe uymasını, asıl amaçlar olarak ele alan bilim dalı”* olarak tanımlanmaktadır (Biçer, 2013).

1.2.2 İş Güvenliği Kavramı

İş güvenliği, daha ziyade işçinin teknik özellikli risklere karşı korunmasını ihtiva eden bir anlam taşır. Teknik tedbir ve bilgi ile koruma sağlayacak risklerin tespiti ve bunlar karşısında ne gibi koruma tedbirlerinin alınabileceği, iş de kullanılan bütün araç – gereç ve maddelerin kullanımı ve varlığından doğabilecek birtakım risklere karşı ne gibi teknik koruma tedbirlerinin alınabileceğinin tespiti iş güvenliğinin konusunu oluşturur. Bu alanda işyerinin seçimi, planlanması ve inşası makinelerin montajı ve işleyişi ile ilgili her şey bu kavramın kapsamı içerisindedir. İşin yapılması sırasında çalışanların karşılaştığı tehlikelerin ortadan kaldırılması ve azaltılması konusunda işverene getirilen yükümlere ilişkin teknik kuralların bütünü anlatır (Biçer, 2013).

1.2.3 İş Kazaları

Yapı Marketleri çeşitli reyonların olduğu, kimyasalların bulunduğu ve satışa sunulduğu, ağır yüklerin mevcut olduğu, elektrik enerjisinin yoğun olarak kullanıldığı bir sektörde yer almaktadır. Yapı marketlerinde çalışanların yanında alışveriş için gelenlerde yer almaktadır. Alışveriş için gelenler farklı eğitim ve kültür düzeylerinde ve değişik yaşlarda olan kişilerdir. İSG eğitimi almamış, firmanın İSG politikası ve acil durum hazırlıklarından habersiz olabilmektedirler. Acil bir durumda ve alışveriş esnasında karşılaşılabilecekleri kazalara karşı korunmaları, kurtarılmaları işletmenin sorumluluğundadır. Genellikle kazalar ezilme, kayma, takılıp düşme ve yüksek raflardan ürünlerin düşmesi şeklinde olabilir (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

1.3 Bina Yapısı

Binaların amaca uygun olarak dizayn edilmemiş olması, gelişigüzel bina tadilatları, iyice düşünmeden eklenen yeni üniteler şeklindeki olumsuz durumlar çalışma ortamını etkilemekte ve kazalara, çalışanların üzerinde strese sebep olabilmektedir (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

1.3.1 Doğal Olaylar

Doğal olaylar arasında deprem, yağışlar, su baskınları, yıldırım düşmesi gibi olaylar sayılabilir. Her sektörde olduğu gibi bu tür olaylar yaşandığında İSG'nin zarar

görmesi mümkündür. Bu tür olayların engellenmesi mümkün değildir ancak önceden alınan önlemlerle işletmenin olumsuz etkilenmesi önlenabilir (Atalar, Erdim, Türkman, 2010).

1.3.2 Personel ve Müşteriler

Makinaların, malzemelerin tehlikeli olduğu sektörde, çalışanlarında bu tehlikelere karşı eğitim almış olmaları gerekmektedir. Ehliyeti olmayan ve deneyimi olmayan personelin forklift, lift gibi araçları kullanmaması gerekmektedir. Marketlerde alışverişe gelen müşterilerde önemli bir unsur teşkil etmektedir. Çalışan personelin eğitilmesi ve bu eğitimlerin belirli aralıklarla tekrarlanması İSG yasası gereğidir. Tehlikeli durumlardan müşterilerin korunması amacıyla girilmesi yasak olan bölgelere erişim engellenmelidir (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

1.3.3 Ağır Yüklerin Taşınması

Yapı marketlerinde ürünlerin taşınması, raflara yerleştirilmesi ve indirilmesi esnasında ağır yüklerin taşınması gerekmektedir. Bu gibi durumlarda yükü taşımak için ve kaldırmak için tekerlekli araçlar kullanılır veya ürünler birden fazla kişi ile taşınır. El ile yük taşıma ve raflara yükleri istifleme gibi ekip çalışmasının gerektiği durumlarda, kullanılacak olan hareket ve işaretler önceden belirlenmiş olmalıdır. Ekip çalışmasında, birbirini görmeden yapılan çalışmalarda daha fazla dikkatli olunmalı ve iletişimin çalışanlar arasında iyi kurulması önem arz etmektedir. Forklift, transpalet, lift ve benzeri araçların kullanımında kaldırılacak ağırlığın miktarı ve kullanılan araçların yük taşıma kapasitesi bilinmeli ve yükün altında insan bulunmamalıdır (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

Yük kaldırma ve taşıma işlemlerinden kaynaklanan tehlikeler, kaldırmada kullanılan aracın yetersiz oluşu, uygun olan kaldırma aracının seçilmemiş olması, arızalanması, kullanan kişinin ehliyetsiz ve deneyimsiz olması, kaldırılacak yükün ağırlığının bilinmemesi, yükün kaldırıldığı ve yüklendiği ortamın uygun olmaması, yükleme yada kaldırma yapan çalışan personelin KKD kullanmaması, yükün altında durulması gibi olumsuzluklar yer almaktadır (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

1.4 İş Sağlığı ve Güvenliğinin Amacı

İş sağlığı ve güvenliğinin amacı kısaca; (Biçer, 2013)

- Çalışanlara en yüksek sağlıklı ortamı sunmak,
- Çalışma koşullarının olumsuz etkilerinden onları korumak,
- İş ve işçi arasında mümkün olan en iyi uyumu sağlamak,
- İşyerlerindeki riskleri tamamen ortadan kaldırmak ya da zararları en aza indirmek,
- Oluşabilecek maddi ve manevi zararları ortadan kaldırmaktır.

İş sağlığı ve güvenliğinin amacı kısaca; (Biçer, 2013)

- Çalışanlara en yüksek sağlıklı ortamı sunmak,
- Çalışma koşullarının olumsuz etkilerinden onları korumak,
- İş ve işçi arasında mümkün olan en iyi uyumu sağlamak,
- İşyerlerindeki riskleri tamamen ortadan kaldırmak ya da zararları en aza indirmek,
- Oluşabilecek maddi ve manevi zararları ortadan kaldırmaktır.

1.5 İş Sağlığı ve Güvenliğinin Önemi

Sanayileşmedeki hızlı gelişmenin ve iş yerlerinde yeterli önlemlerin alınmasıyla artan iş kazaları ve meslek hastalıkları, İSG açısından önemli boyutlara ulaşmış durumdadır. Üretim süreçlerinin daha verimli hale gelmesi ve yeni yatırımların oluşması çalışanların sağlıklı ortamlarda çalışma hakkını da beraberinde getirmektedir. İş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi için teknolojik imkanlardan yararlanılması kadar, bu imkanları kullanmaya zorlayacak yasal düzenlemelerde yapılması gereklidir. İşçi sağlığı ve güvenliğinin genel anlamda yalnızca çalışanların değil tüm işletmenin güvenliğinin düşünülmesi gerekir. Bu alandaki çalışmaların birlikte mevcut olması halinde çalışanların güvenliğini tam olarak sağlamak mümkün olacaktır. Çalışanları korumak ve işletmenin güvenliğini sağlamak (Biçer, 2013).

Yapı marketlerde çalışanların ve işletmenin güvenliğinin yanında müşterilerinde güvenliğinin sağlanması gerekmektedir. Böylece müşterilere de güvenli ve huzurlu bir

alışveriş ortamı sağlanmış olur. Bu durumunda; işletmeye ciro ve yeni yatırım imkanları olarak geri dönüş yapmasının yanı sıra çalışanlara da ciro primi olarak yansımaktadır.

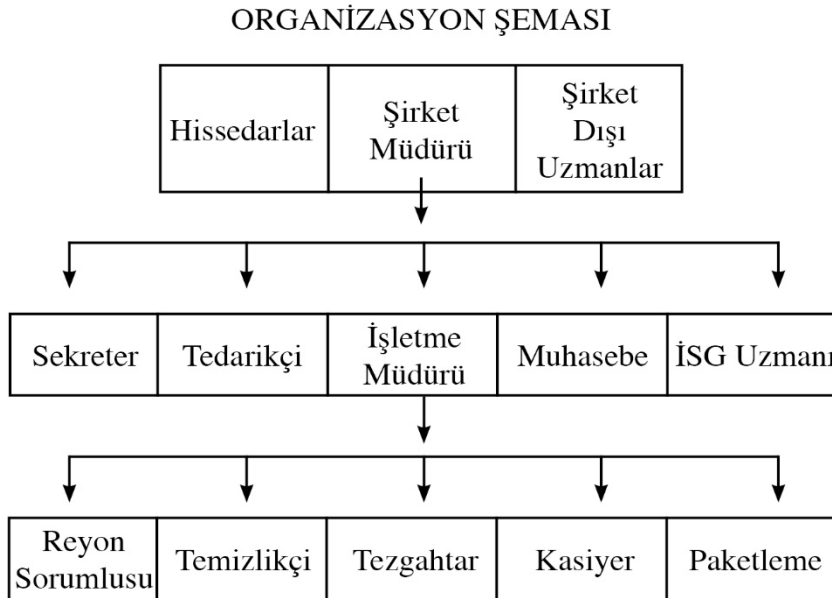
İSG ile sadece iş kazalarının olmadığı ya da meslek hastalıklarının tamamen önlendiği işyerleri oluşturmak değil, aynı zamanda çalışanların bedensel ve ruhsal olarak “tam bir iyilik” içinde olduğu, iş barışı sağlanmış, verimli ve huzurlu bir çalışma ortamı oluşturmak hedeflenmektedir (Biçer, 2013).

1.6 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetimi

1.6.1 Organizasyon

İşletmelerde İSG yasasını gerektiği gibi uygulayıp riskleri yönetebilmek ve iş kazalarını azaltabilmek için iyi bir organizasyon azaltabilmek gerekmektedir. Bu organizasyonda gösterilecek olan görevlerin tarifi personele iyi bir şekilde açıklanmalıdır. (Atalar, Erdim ve Türkmen, 2013)

Örnek bir İSG organizasyon şeması şekil 1’de gösterilmiştir (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

Şekil 1: İSG market organizasyon şeması (Kaynak:Atalar, Erdim, ve Türkmen, 2010)

Organizasyon Őemasında gösterilmiş olan her kadronun görev tarifi yapılmalı ve her kadrodaki personele görevinin ne olduğu açıkça anlatılmalıdır (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

1.6.2 Acil Durum Planı

Acil Durum Planı, acil durumlarda (yangın, patlama, sel, gaz kaçağı, vb.) tehlikeleri ve çalışan kişilerin görev ve sorumlulukları açıklayan prosedürleri içerir. Acil durum ekipleri oluşturulmalı ve uygun görülen yerlere iŐaret levhaları yerleŐtirilmelidir. Acil durum planı İSG danıŐmanı tarafından hazırlanır ve tatbikatı yapılır. Bir Acil Durum Hazırlık Planı'nın oluŐturulmasında ilk adım, acil bir durumda işyerine yardımcı olabilecek yerel acil durum kaynaklarının belirlenmesidir. Bu kaynaklar ve hizmetler; Ambulans Hizmeti, Yangın Bölümü, Polis/Jandarma, Hastane, vb. (Atalar, Erdim ve Türkman 2010).

Kullanılan her bir harici acil durum müdahale ekibinden alınan bilgiler Őunları içermelidir: Adres, görüŐülen kimse, telefon numarası, hangi yolla grŐldĐu, cevap süresi, acil durum kaynağının olanakları. Destek veya ikincil kaynaklara duyulan ihtiyaç değerlendirmenin bir parçası olarak tanımlanmalıdır. Bu bilgilerin toplanması ve doğrulanması n planlama ve acil bir durumda koordinasyon için gereklidir. Ekiplerin adı, adresi ve telefon numarası Acil Durum Koordinasyon listesi'nde olmalıdır. Bu liste, işyerine asılmalıdır. Acil durum kaynakları belirlendikten sonra işletme, olası acil durumlara verimli bir Şekilde hazırlıklı olmak için bu kaynakları koordine etmelidir (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

1.6.3 Denetim

İSG kurallarının düzgün bir Şekilde uygulanabilmesi için işyerlerinin sıkı bir Şekilde denetlenmesi gerekmektedir. Denetleme iŐlemleri resmi makamlar, uluslararası denetleme kuruluŐları ve anlaşmalı uzmanlar tarafından yürütülmektedir (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

1.7 Marketlerde İş Sağlığı ve Güvenliğinin Temel İlkeleri

1.7.1 Teknik Etkenler

Bir işletmede İSG'yi etkileyen başlıca teknik etkenler, araçlar ve teçhizat, elektrik sistemi ve elektrikli donanımlardır. Kullanılan makineler teknoloji açısından önemli olup işletmenin planlanması sırasında bu hususların belirlenmesi uygundur. Emniyetli çalışma için iyi bir teknik planlamanın yapılması ön koşuldur (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

1.7.2 Kişisel Etkenler

Çalışanın sağlık, beslenme, eğitim, yetenek, disiplin anlayışı gibi etkenlerdir. İş kazaları açısından büyük önem taşımaktadır. Kişisel etkenler, İSG yasası kapsamındaki kişilerin sağlık, eğitim seviyesi, deneyimi, zeka gelişmişliği ve bilgilendirme durumuyla ilgilidir. İşyerinde verilecek eğitimle sadece deneyim, eğitim seviyesi ve bilgilendirme durumu geliştirilebilir. Zeka seviyesi ve sağlık durumu iyileştirilemez. Üstelik, sağlık durumu daha da kötüleştirilebilir. Örneğin sağlık kontrollerinde işitme kaybı arttıkça çalışanın bazı bölümlerde çalışması kısıtlanırken, doğuştan sağır ve dilsizler için böyle bir sorun yoktur (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

1.7.3 İdari Etkenler

Yöneticilerin İSG prensiplerine inanması, benimsemesi ve çalışanlara örnek olması gerekmektedir. Yöneticinin dikkate almadığı İSG yasasını çalışanlar benimsemez ve uygulamaz. İSG yasasının uygulanması, ancak etkin denetim sayesinde gerçekleşir. Bir işyerinde yöneticilerin İSG yasasını ve kurallarını benimsemesi, kendisini ve işyerindeki herkesi İSG'nin bir parçası olarak görmesi, uygulaması, uygulatması, denetimini sağlaması önemlidir. Bu hususları önemsemeyen bir işverenin işyerinde İSG'nin başarılı olması beklenemez (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

1.7.4 Çevresel Etkenler

Kimyasallar, toz, gürültü, titreşim; atmosfer koşulları, radyasyon, atıklar ve trafik ile yapılaşma gibi etkenlerdir. Çevresel etkenler arasında kimyasallar, gürültü, toz, vibrasyon gibi etkenlerle işletmenin faaliyetlerini sürdürebilmesi için inşa edilen yapılar (ofis, garaj, yemekhane, wc, merdiven ve benzeri gibi) bulunmaktadır (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

Yapı marketlerinde tehlikeleri ve riskleri yönetebilmek için iyi bir organizasyon yapılmalıdır. Özellikle ISO VE OHSAS sertifikası bulunan işletmelerin diğer işletmelere göre çok daha iyi bir seviyede oldukları söylenebilmektedir (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

BÖLÜM II

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu araştırma Ege Bölgesi ve Akdeniz Bölgesi sınırları içerisinde yer alan bir yapı market zincirinin dört farklı şubesinde anket çalışması yapılarak gerçekleştirilmiştir.

Söz konusu yapı marketin A şubesi 2500 m²'lik bir alanda 50 personelin, B şubesi 2700 m²'lik bir alanda 53 personelin, C şubesi 2000 m²'lik bir alanda 53 personelin, D şubesi 2850 m²'lik bir alana sahip 55 personelden oluşan dört şubesinin toplamı 201 görevlendirilen personel olmak üzere yabancı sermayeli bir yapı market zincirinin Türkiye'deki halkasıdır.

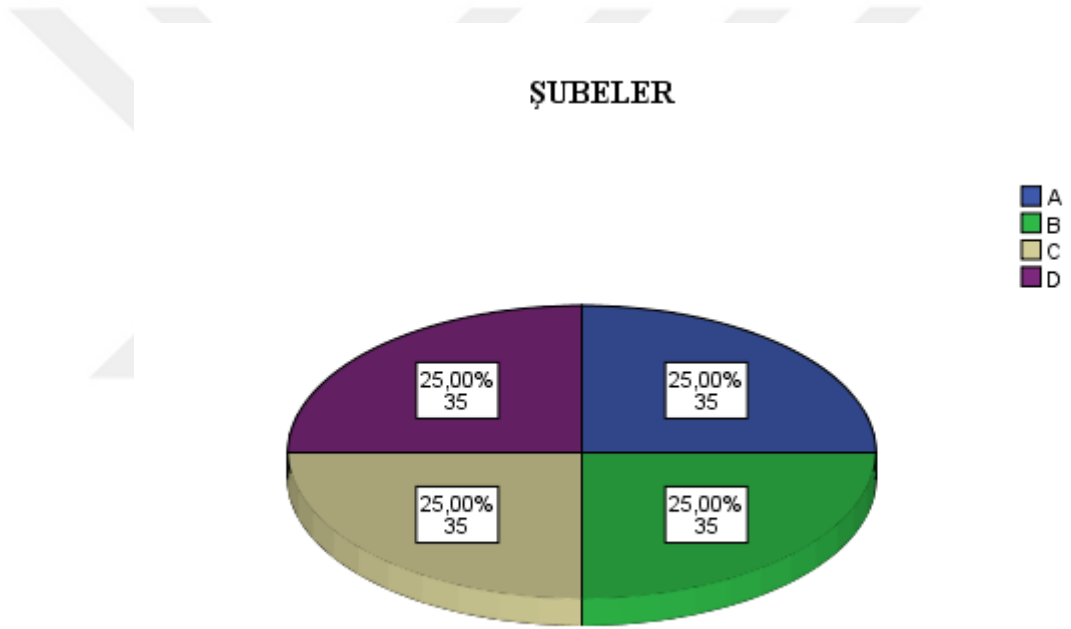
Kapalı uçlu soru tekniği kullanılarak hazırlanan otuz yedi soru anketi katılan 140 kişiye sorulmuştur. Verilen yanıtlar doğrultusunda elde edilen veriler grafiklerle yorumlanarak açıklanmıştır.

Bu çalışma kapsamında 30 Haziran 2012 tarihli ve 28339 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu başta olmak üzere, 18 Ocak 2013 tarihli ve 28532 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkındaki Yönetmelik, 18 Haziran 2013 tarihli ve 28681 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik olarak sayılabilecek mevzuat hükümleri ile bahsi geçen yapı marketinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları irdelenmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM III

3. BULGULAR

Bulgular kısmında bir yapı marketin dört farklı şubesinde yapılan anket çalışmasından elde edilen sonuçlar grafikler halinde yorumlanarak açıklanmıştır. Yapılan ankete katılan personelin çalıştığı departman, öğrenim durumu, yaş, cinsiyet dağılımı daha önce meslek hastalığı ve iş kazası geçirip geçirmediği, işyeri tercihlerini etkileyen faktörler, İSG konusundaki eğitim düzeyleri grafikler halinde gösterilmiştir.

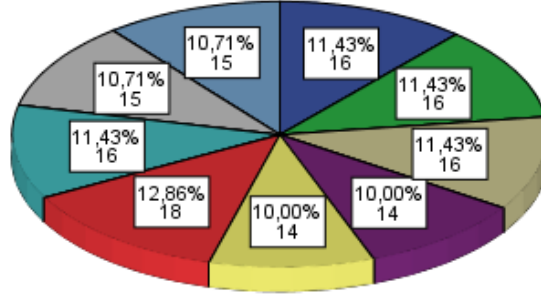
Şekil 2: Şubelerin pasta grafiği üzerinde dağılımı

Şekil 2’de görüldüğü üzere şubelerin dağılımı pasta grafiği üzerinde yüzdelerle gösterilmiştir. Bu grafiğe göre A şubesi, B şubesi, C şubesi ve D şubesi %25.00 yüzdesel yer kaplamaktadır.

DEPARTMANLAR

DEPARTMAN

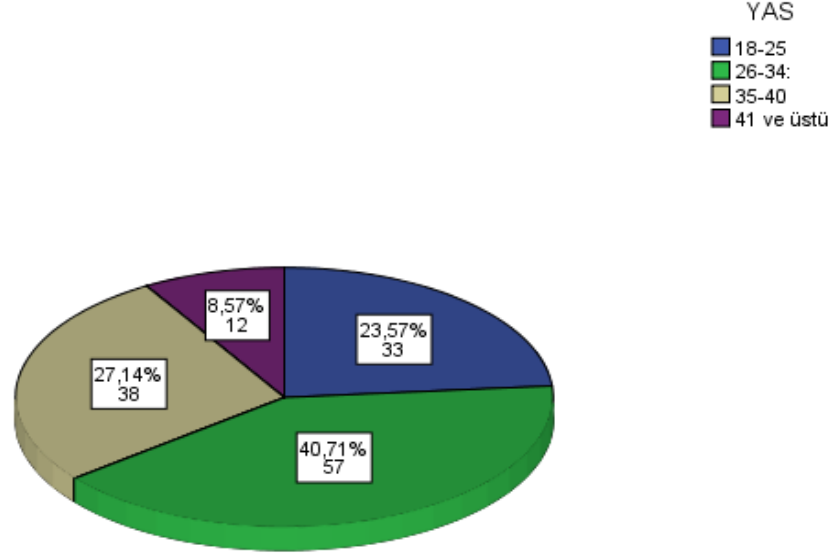
- AHSAP
- AYDINLATMA
- BAHÇE
- BANYO
- BOYA
- DEKORASYON
- HIRDAVAT
- SERAMİK
- YER DÖS.

Şekil 3: Yapı market departman dağılımı

Şekil 3’de görüldüğü üzere yapı market departmanlarının dört şubedeki dağılımları pasta grafiği ve yüzdelerle gösterilmiştir. Bu grafiğe göre Ahşap departmanı %11.43, Aydınlatma %11.43, Bahçe %11.43, Banyo %10, Boya %10, Dekorasyon %12.86, Hırdavat %11.43, Seramik %10.71 ve Yer Döşemeleri departmanı %10.71 yüzdesel yer kaplamaktadır.

YAŞ GRUPLARI

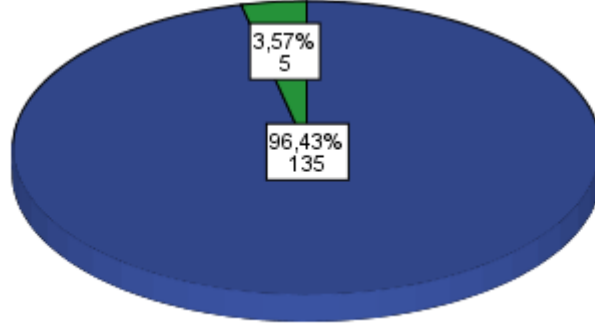

Şekil 4: Çalışanların yaş gruplarına göre dağılımı

Şekil 4’de yapı marketin dört şubesinde çalışanlarının yaşları incelenmiş ve 4 farklı yaş grubu oluşturularak toplam çalışan sayısının yüzde kaçı oldukları tespit edilmiştir. Grafikte ‘de gösterildiği gibi toplam çalışan sayısının %40.71’ini 57 çalışan ile 26-34 yaş aralığının oluşturduğu görülmektedir. Toplam çalışan sayısının %23.57’sini 33 çalışan ile 18-25 yaş aralığı, %27.14’ünü 38 çalışan ile 35-40 yaş aralığı, %8.57’sini ise 12 çalışan ile 41 yaş ve üstündeki yaşların oluşturduğu görülmektedir. Grafikten’de anlaşıldığı gibi araştırmanın yapıldığı yapı marketinde yaş yoğunluk aralığı 26-34 olduğu ve çalışanlar arasında en az yaş aralığı 41 yaş ve üstü olduğu tespit edilmiştir.

ÖĞRENİM

■ İLK/Orta/Lise
■ Ön Lisans

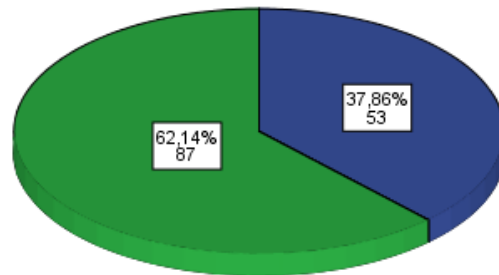

Şekil 5: Çalışan personelin eğitim düzeyi

Şekil 5’de dört şubede çalışanların öğrenim durumları incelendiğinde, grafik ile de gösterildiği gibi 140 çalışanın %96.43’ü olan 135 kişinin ilköğretim, orta öğretim ya da lise mezunu olduğu, geriye kalan %3.57’si olan 5 kişinin ise ön lisans mezunu olduğu görülmektedir.

CİNSİYET

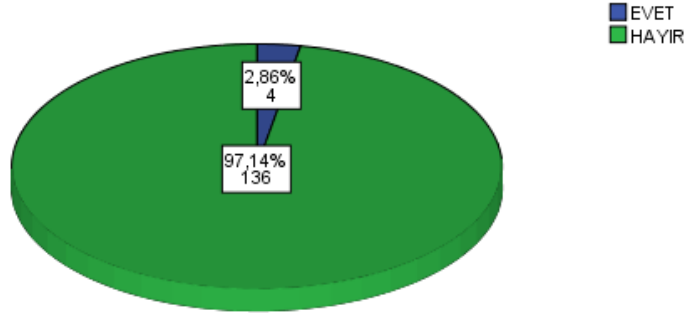
CİNSİYET
■ KADIN
■ ERKEK

Şekil 6: Çalışanların cinsiyetlerine göre dağılımı

Şekil 6’de yapı marketin dört şubesinde çalışanların cinsiyetleri incelendiğinde grafikten de anlaşıldığı gibi 140 çalışanın % 37.86’sı olan 53 kişinin kadın olduğu, % 62.14’ü olan 87 kişinin erkek olduğu pasta grafiğinde gösterildiği gibidir.

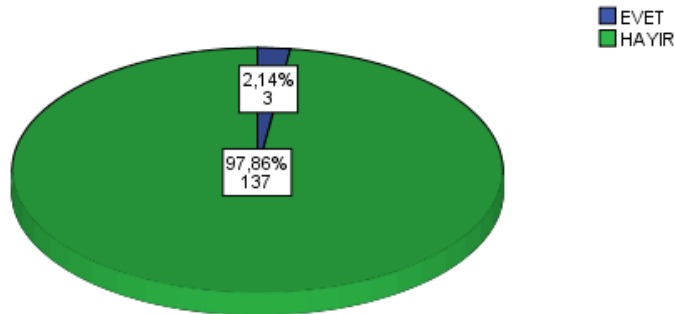
İŞ KAZASI

Şekil 7: İş kazalarının pasta grafiği üzerinde dağılımı

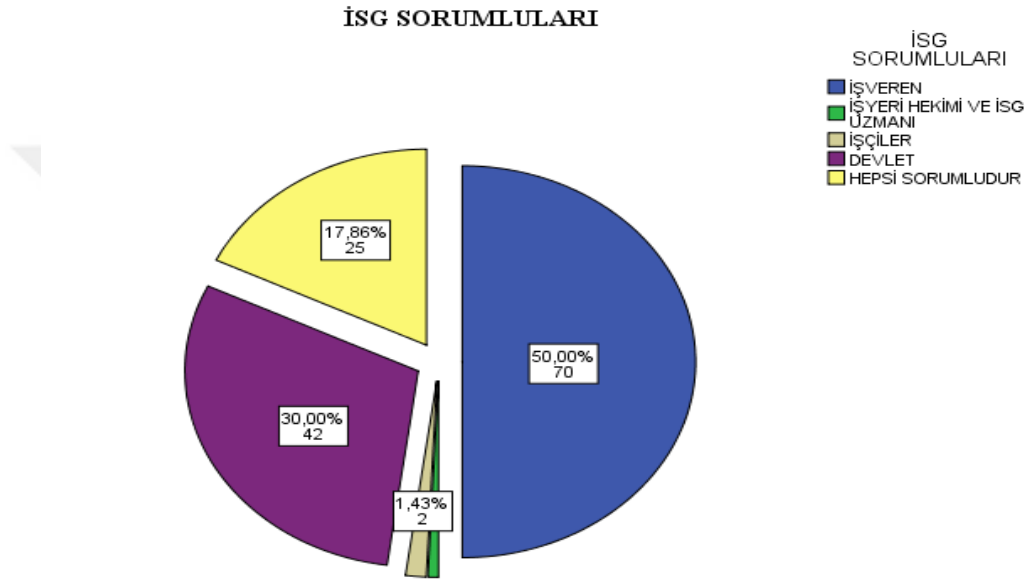
Şekil 7’da yapı marketin dört şubesinde çalışanların iş kazası geçmişini araştırmak amacıyla sorulmuş olan “İş Kazası Geçirdiniz mi?” sorusu aracılığıyla grafikte de gösterildiği gibi çalışanların ankete katılan 140 çalışanın %2.86’lık kısmını temsil eden 4 kişinin iş kazası geçirdiği, %97.14’lük kısımda kalan 136 kişinin daha önce hiç iş kazası geçirmediği tespit edilmiştir.

MESLEK HASTALIĞI

Şekil 8: Meslek hastalıklarının pasta grafiği üzerinde dağılımı

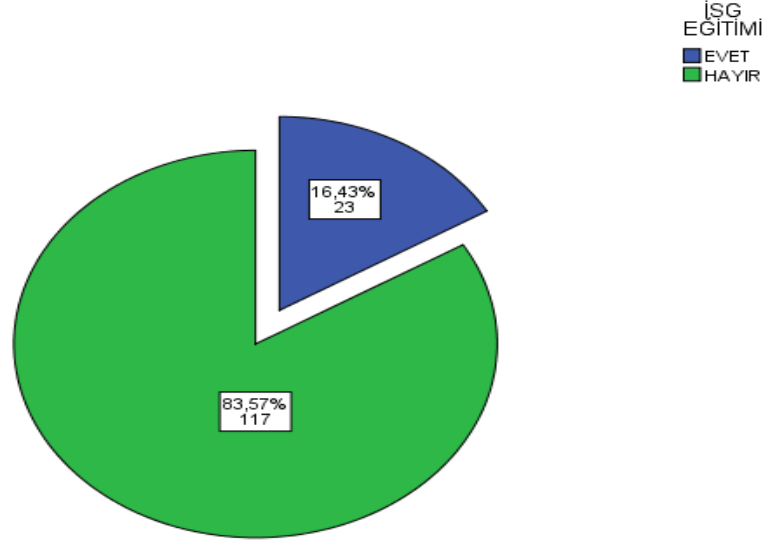
Şekil 8’de görüldüğü üzere marketin dört şubesinde çalışanların meslek hastalığı geçmişini incelemek için çalışanlara yönlendirilmiş olan “Meslek Hastalığı Geçirdiniz Mi?” sorusunun sonucu olarak anket araştırmasına katılan 140 kişinin %2.14’lük kısmı olan 3 kişi daha önce meslek hastalığı geçirdiğini, %97.86’lık kısmı temsil eden 137 kişinin ise daha önce hiç meslek hastalığı şikayeti olmadığı grafik ile gösterildiği gibi belirlenmiştir.

Şekil 9: İSG’ nin sağlanmasından sorumlu olan kişilerin dağılımı

Şekil 9’da görüldüğü üzere yapı marketin dört şubesinde 140 çalışan ile yürütülen anket araştırmasında “Sizce İSG’ nin sağlanması kimin sorumluluğundadır?” sorusuna yukarıdaki grafikte ‘de görülebileceği gibi, çalışanların %50’si yani 70 kişi işverenin, %30’u yani 42 kişi devletin, %17.86’sı yani 25 kişi ise işverenin, işyerini hekimi ve İSG uzmanının, işçilerin ve devletin ortak sorumluluğunda olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir. Bunların dışında sadece 2 kişi yani çalışanların %1.43’ü İSG’ nin sağlanmasını işçinin sorumluluğunda olarak görmektedir. 6331 sayılı kanun kapsamında değerlendirildiğinde işveren çalışanların güvenliğini sağlamak amacıyla tedbir almak, eğitimlerle bilgilendirmek ve çalışan personelin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili alınan tedbirlere uygun hareket edip/etmediğini denetler.

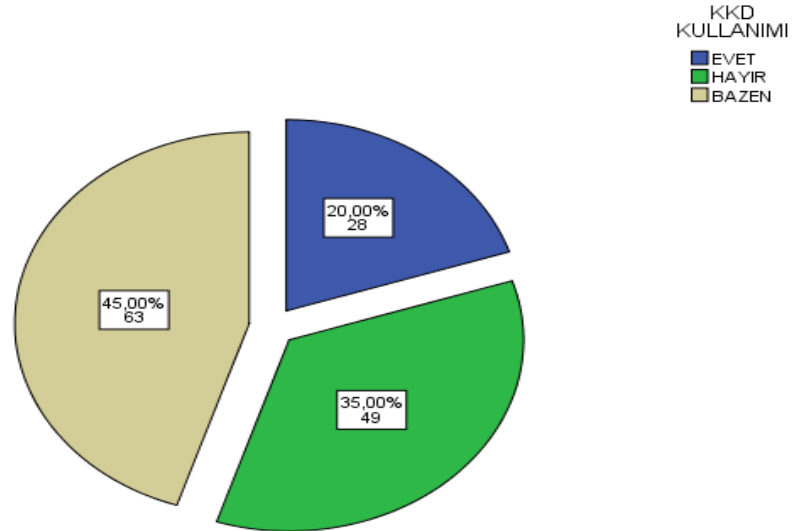
İSG EĞİTİMİ

Şekil 10: İSG konusunda alınan eğitimlerin grafik üzerinde dağılımı

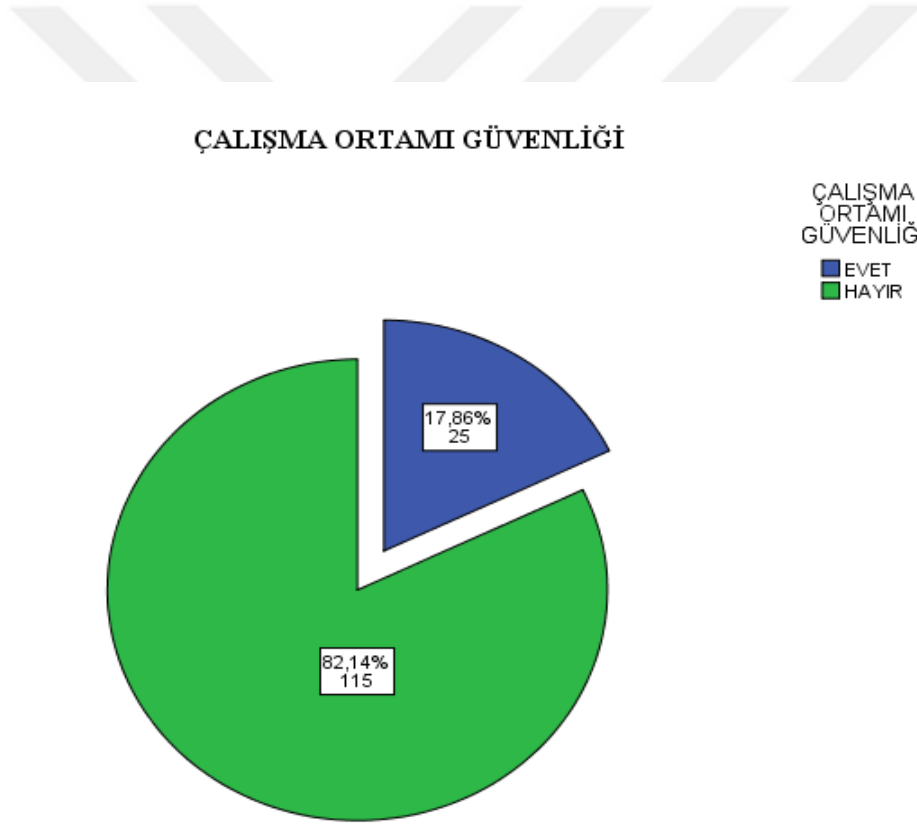
Şekil 10’da anlaşıldığı üzere genel olarak bakıldığında Yapı Marketin dört farklı şubesinde yapılan ankete katılan 140 çalışana “İSG konusunda eğitim aldınız mı?” sorusu yönlendirilmiş ve grafikte ki gibi 140 çalışandan sadece 23 çalışanın yani %16.43’ünün İSG eğitimi aldığı, geriye kalan %83.57’si yani 117 çalışanın ise İSG eğitimi almadıkları tespit edilmiştir.

KKD KULLANIMI

Şekil 11: Çalışanlar tarafından KKD kullanım düzeyi

Şekil 11’de görüldüğü üzere marketin dört şubesinde araştırmamıza katılan 140 çalışan “İşveren tarafından size kişisel koruyucu donanım (KKD) veriliyor mu?” sorusuna grafikte de gösterildiği gibi %6.43’ü hayır, %93.57’si ise evet veriliyor cevabını vermiştir. Burada elde edilen sonuçlardan %6.43’lük hayır cevabı olmasının sebebinin ayrıca araştırılması gereklidir. Çünkü hayır cevabı veren kısım KKD gereksinimi olmayan işlerde de çalışıyor olabilirler. Bunun yanı sıra çalışanlara “KKD’ leri düzenli olarak kullanıyor musunuz?” diye sorulduğunda ise alınan cevaplar grafik ile de sunulduğu gibi çok kritik durumdadır. Çalışanların sadece %20 ‘si evet cevabını vermiş, %45’i bazen kullandıklarını beyan ederken, maalesef 35’lik büyük bir kısmı hayır cevabını vermiştir.

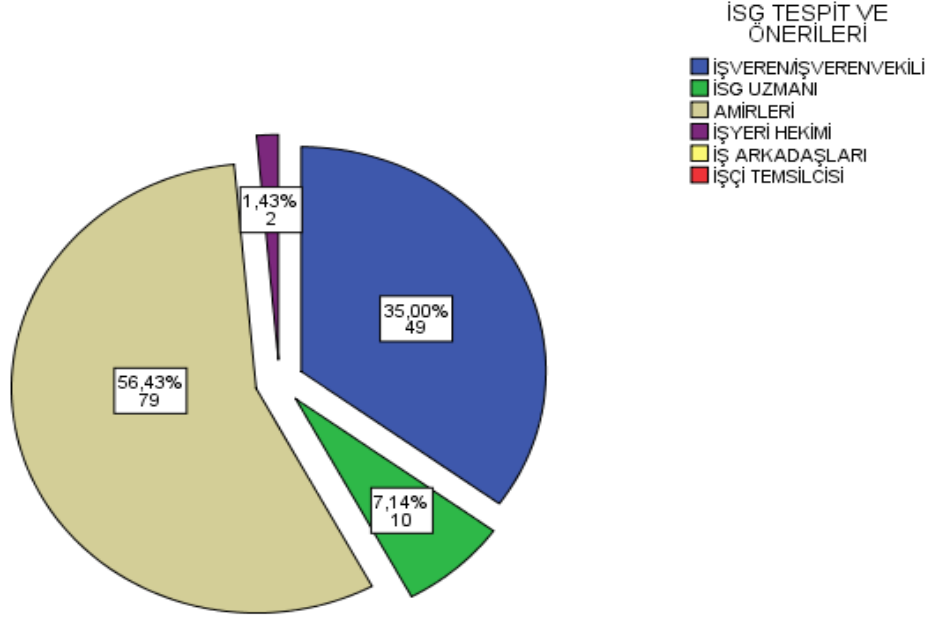

Şekil 12: Çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehlikeye düşüren durumları bilme düzeyi

Şekil 12’de anlaşıldığı üzere çalışanlara araştırmada yönlendirilen “İşyerinizde sağlığını ve güvenliğini tehlikeye sokan durumları biliyor musunuz?” sorusundan elde edilen verilere göre, Çalışma ortamı güvenliği başlığıyla da yukarıda gösterilmiş olan pasta grafiği oluşturulmuştur. Bu grafiğe göre çalışanların sadece %17.86’sı çalışma

ortamlarındaki tehlikeleri bildiğini beyan etmektedir. Çalışanların %82.14'ü ise çalışma ortamındaki tehlikeler hakkında fikir sahibi olmadıklarını bildirmişlerdir.

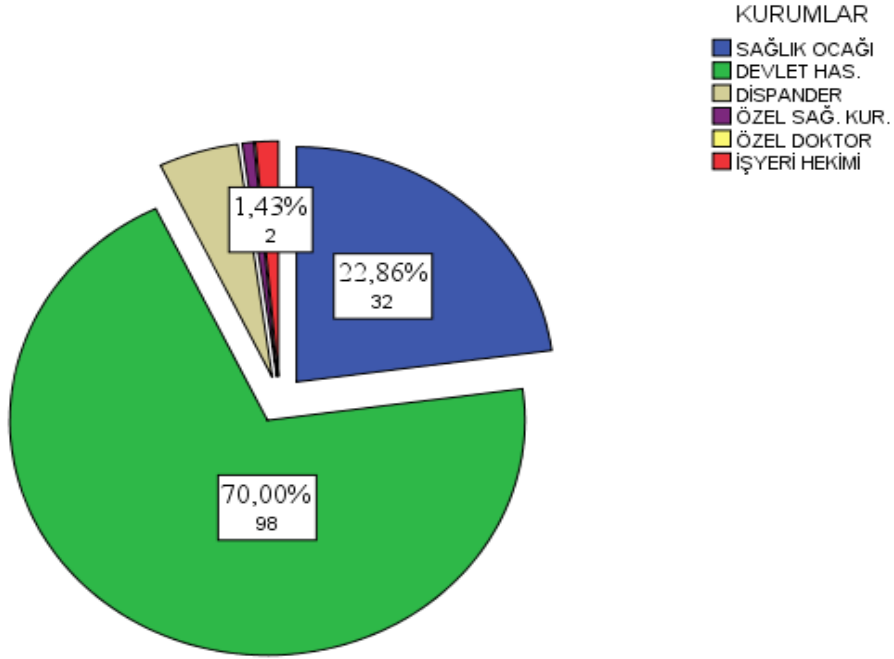
İSG TESPİT VE ÖNERİLERİ

Şekil 13: Çalışma ortamındaki tehlikeli durumların paylaşılmasının dağılımı

Şekil 13'de anlaşıldığı üzere çalışanlara işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliklerini tehlikeye sokabilecek durumları kimlerle paylaştıkları sorulduğunda yukarıdaki grafikte ki gibi %5.43'ü amirleri ile, %35'i işveren ya da işveren vekili ile, %7.14'ü yani sadece 10 kişi İSG uzmanı ile ve % 43'ü sadece 2 kişi işyeri hekimi ile paylaştıklarını belirtmişlerdir.

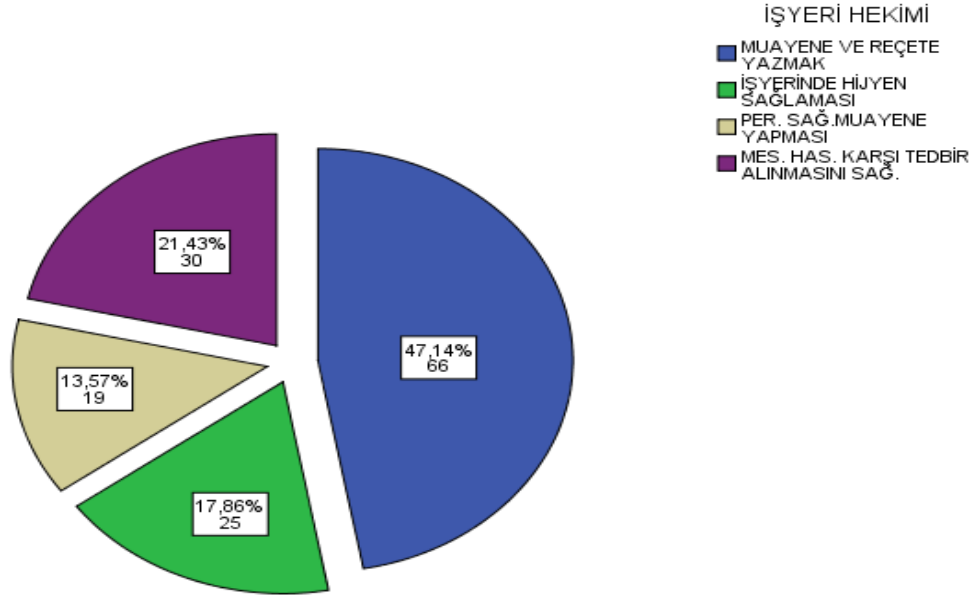
SAĞLIK PROB. TERCİH EDİLEN KURUMLAR

Şekil 14: Çalışanların sağlık problemlerinde tercih ettikleri kurumlar

Şekil 14’de anlaşıldığı üzere çalışanlara herhangi bir sağlık problemi yaşadıklarında kurum ya da kişi olarak nereye gitmeyi tercih ettikleri sorulduğunda, grafikte de gösterildiği gibi %70’lik büyük bir kısım olan 98 çalışan devlet hastanesine, %22.86’sı Sağlık Ocağına gittiği %1.43’lük kısım da dispanser, özel sağlık kuruluşu, özel doktor ve iş yeri hekimine gidenleri göstermektedir.

ÇALIŞANLARIN BEKLENTİLERİ

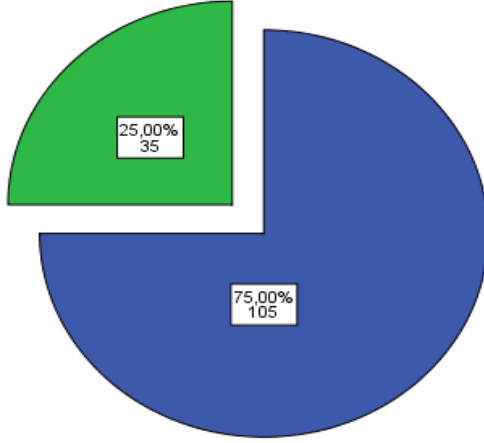

Şekil 15: Çalışanların işyeri hekiminden beklentilerinin grafik üzerinde dağılımı

Şekil 15’de görüldüğü üzere çalışanlara işyeri hekimi ile ilgili beklentileri sorulduğunda yukarıdaki grafikte de gösterildiği gibi %47.14’ü “muayene ve reçete yazmak”, %21.43’ü “Meslek hastalıklarına karşı tedbir alınmasını sağlamak”, %17.86’sı “İşyerinde hijyen sağlanması” ve %13.57’si ise “Periyodik Sağlık Muayenesi Yapması” cevaplarını vermişlerdir.

İSG DURUM PAYLAŞIMI

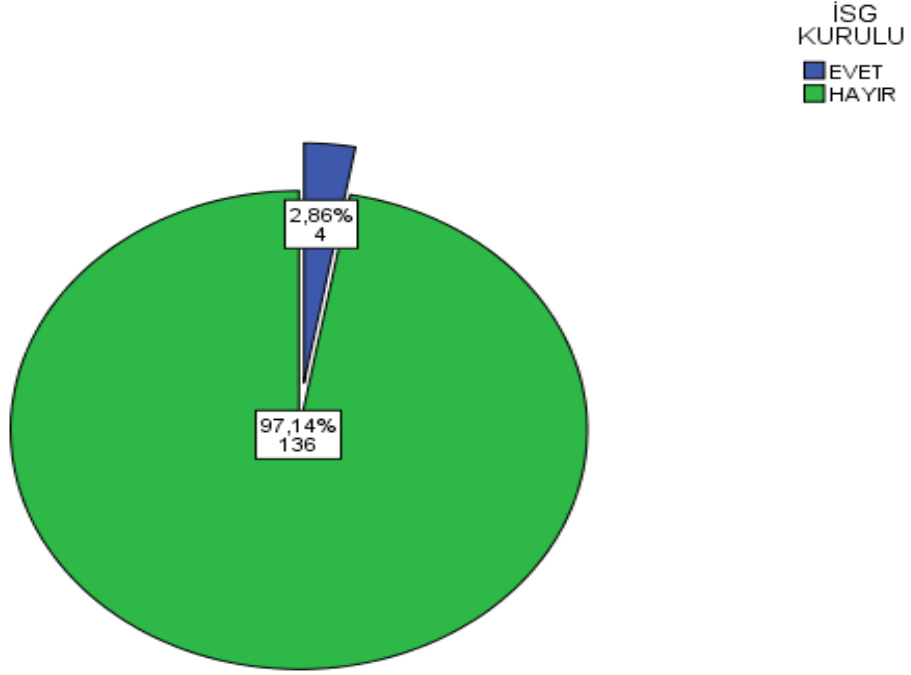
İSG
PAYLAŞIMI
■ EVET
■ HAYIR

Şekil 16: İş sağlığının korunmasının işyeri hekiminin görevi olup/olmadığının dağılımı

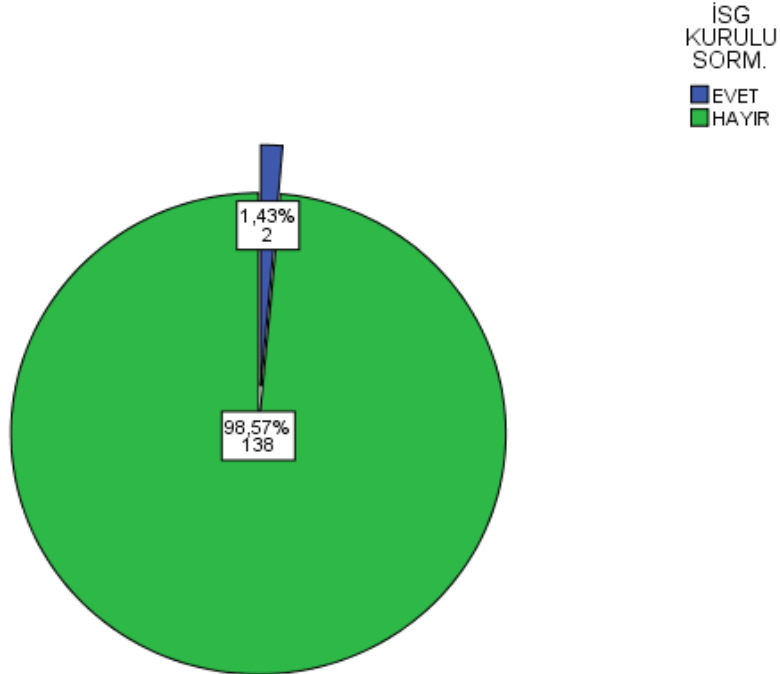
Şekil 16’da görüldüğü üzere çalışanlara anket vasıtasıyla yönlendirilmiş olan “İş sağlığının korunması ve geliştirilmesi sadece işyeri hekiminin görevi midir?” sorusuna çalışanların %75’lik büyük kısmı yani yapı markette ankete katılan 140 çalışanın 105’i evet cevabını verirken, %25’lik kısım yani 35 kişi hayır diyerek yanıtlamışlardır.

İSG KURULU

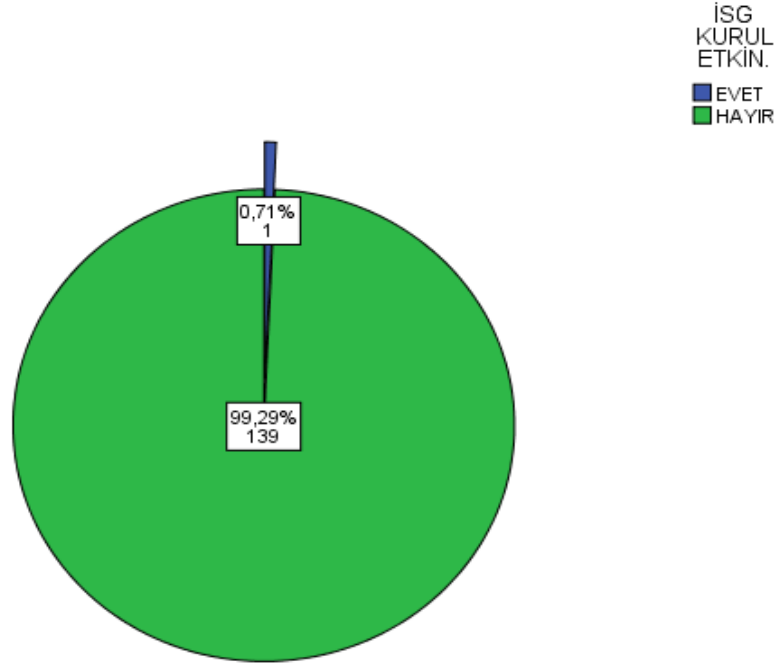
Şekil 17: İşyerinde İSG kurulu bulunma düzeyi

İSG KURULU SORUMLULUK

Şekil 18: Çalışanların İSG kurulunun ne işe yaradığını bilme düzeyi

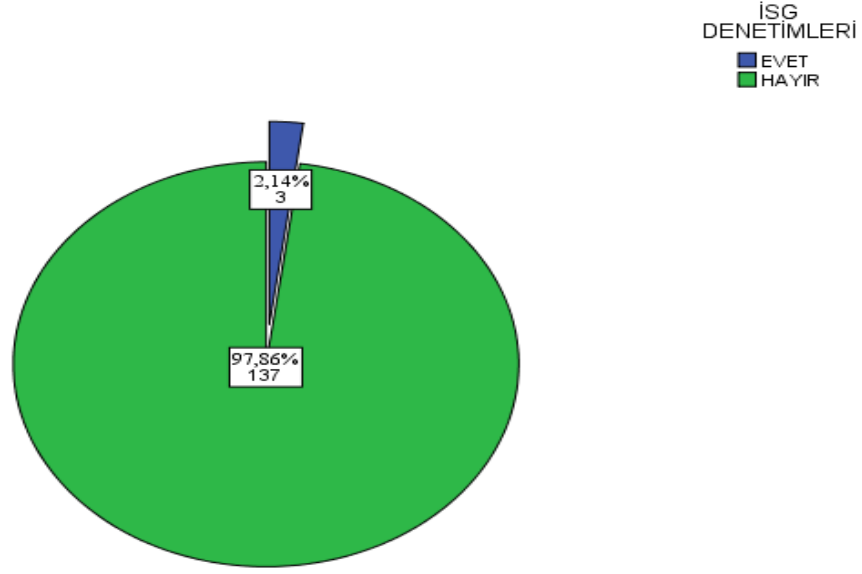
İSG KURUL ETKİNLİKLERİ

Şekil 19: Çalışanlara göre İSG kurulunun etkili çalışma düzeyi

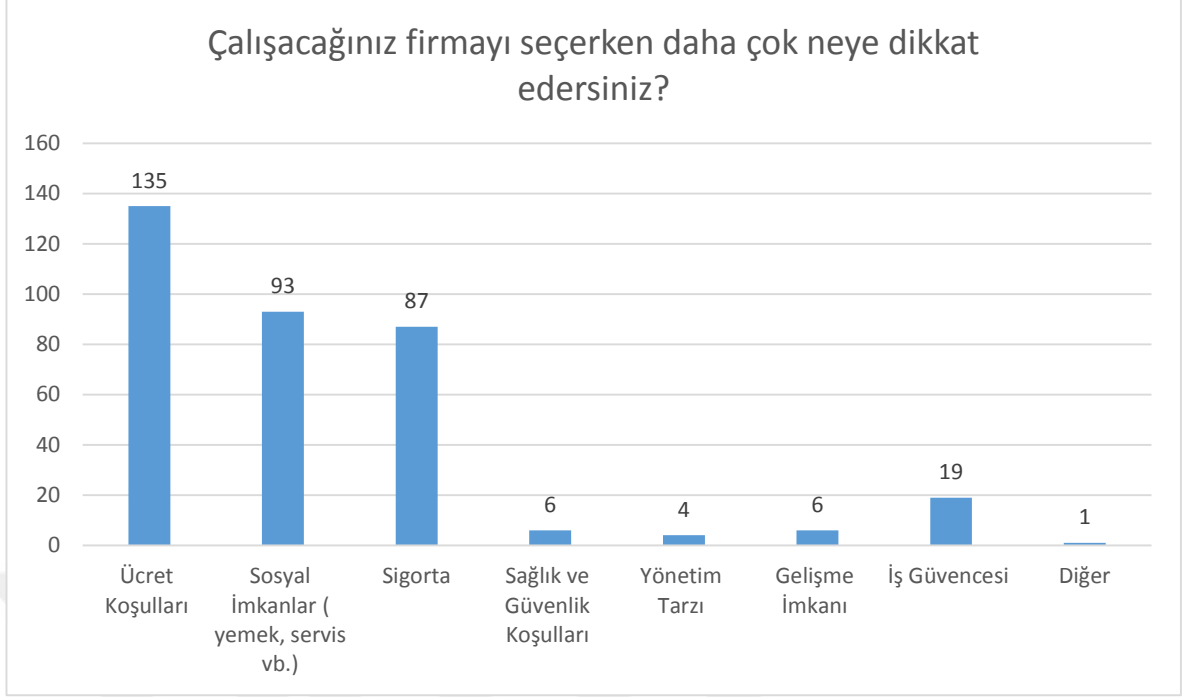
Şekil 17, şekil 18, şekil 19’da anlaşıldığı üzere araştırma dahilinde yapı marketin dört şubesinde 140 çalışana “İşyerinizde İSG kurulu var mı?” sorusu yönlendirilmiş ve yukarıdaki grafikte de gösterildiği gibi 140 çalışandan sadece 4 kişi yani %2.86’sı İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulunun (İSGK) olduğunu beyan etmişlerdir. Bu durum mağazadaki çalışanların İSGK üyelerini bilmediklerini gösterdiği gibi, aynı zamanda İSG kurulunun ne olduğunu ya da İSGK’ nun görevlerini ve sorumluluklarını bilmediklerini de gösterebilir. Nitekim çalışanlara “İSG kurulunun ne işe yaradığını biliyor musunuz?” sorusuna grafikte’de görüldüğü gibi sadece 2 kişi yani çalışanların %1.43’ü evet yanıtını vermiştir. Yine çalışanlara yönlendirilen “Sizce İSG kurulunuz düzenli ve etkili çalışıyor mu?” sorusuna grafikte’ de görüldüğü gibi sadece 1 kişi evet cevabını vermiştir. Bu üç soru ve alınan cevaplar mağaza çalışanlarının İSGK hakkında hiçbir fikirlerinin olmadığını kanıttır. 6331 sayılı kanun kapsamında elli ve elliden fazla çalışan bulunan işyerlerinin İSG kurulu oluşturması gerektiği ifade edilmektedir ve ayrıca kurul üyelerinin çalışanlar tarafından da bilinmesi gerekmektedir.

İSG DENETİMLERİ

Şekil 20: İşyerinde yapılan İSG denetimlerinin grafik üzerinde dağılımı

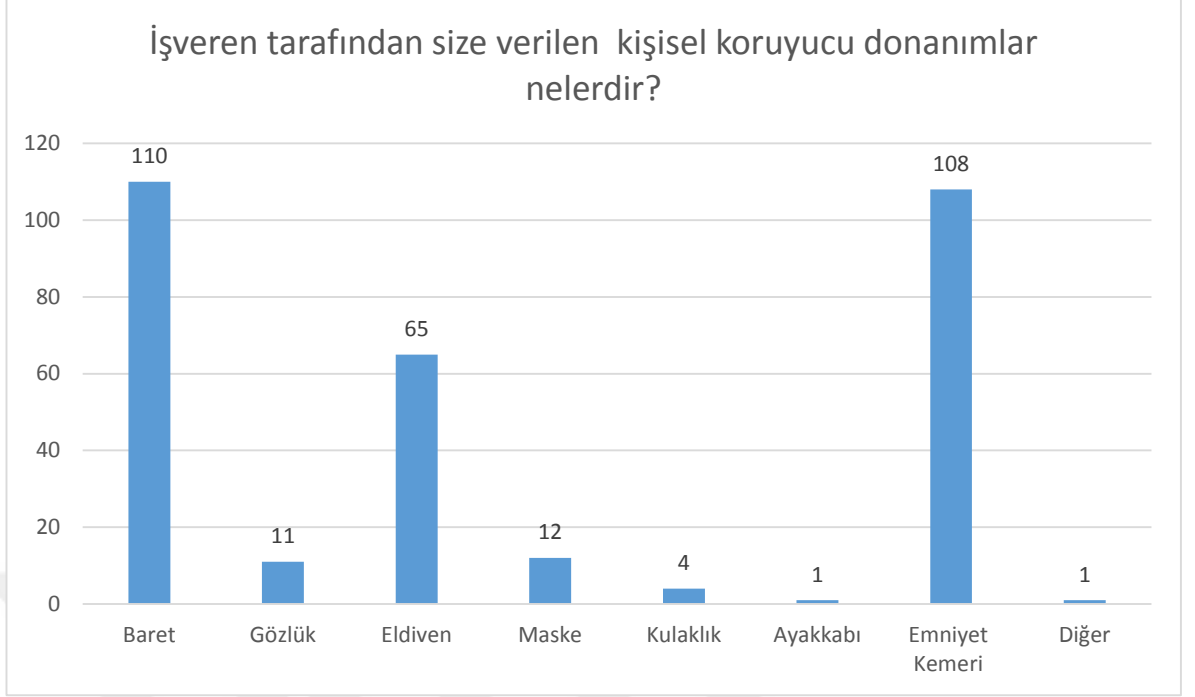
Şekil 20’de görüldüğü üzere dört şubede 140 çalışan personele yapılan ankette grafikte görülebileceği gibi “İSG açısından denetime tabi tutuluyor musunuz?” sorusuna sadece% 2,14 olan kısım 3 kişi evet cevabı vermiştir. Bu 3 çalışanın mağazadaki görevleri bilinmediğinden İSG ile ilişkili bir görevde olup olmadığı da tahmin edilememektedir. Ancak geriye kalan %97,86’lık kısımdaki 137 çalışan İSG denetimleri hakkında fikre sahip değillerdir ya da denetim geçirdiklerinin farkında değillerdir. Çalışanların bu düşüncesi mağaza genelinde denetimi fark edememiş oldukları kadar, mağazada kendi gördükleri tehlikelerin hiç düzeltilmemesinden de kaynaklanıyor olabilir.

Şekil 21: Çalışanların firma seçimindeki önceliklerinin grafik üzerinde dağılımı

Şekil 21’de görüldüğü üzere bir marketin dört şubesinde ve 140 kişi üzerinde yapılan anket çalışmasında kişilerin çalışacakları işletmeyi tercihlerinde ilk olarak değerlendirdikleri unsur olarak 135 kişi yani % 38,00’lik bir kısım ücret olmuş ve devamında 93 kişilik %26,00’lik kısım ile sosyal imkanlar ve 87 kişi ise % 25,00’lik kısım ile de sigorta olmuştur. Sağlık güvenlik koşulları 6 kişi yani % 2,00’lik bir kesim yönetim tarzı, 6 kişi % 2,00 gelişme İmkkanı, 19 kişi iş güvencesi % 5,00 olarak sıralanmıştır.

Yukarıdaki yüzdelerle bakıldığında ankete katılanlar çalışacakları işletmeyi öncelikle alacakları ücrete ve sosyal imkanlarına göre değerlendirmekte, sigortalı olmayı ise üçüncü tercihlerinde görülmektedir. İş güvenliği, sağlık ve güvenlik koşulları ise % 2,00 gibi çok küçük bir oranda yer almaktadır.

Şekil 22: Çalışanlara işveren tarafından verilen KKD'ların dağılımı

Şekil 22'de görüldüğü üzere bir marketin dört şubesinde ve 140 kişi ile yapılan anket çalışmasından çıkan sonuçlara göre işveren tarafından çalışanlara % 35,00'lik bir kesim yani 110 kişi baret ve yine % 35,00'lik bir kesim 108 kişi emniyet kemerinin iş güvenliği kapsamında verildiği görülmektedir. Bunu % 21,00'lik bir kesim olan 65 kişi eldiven, % 4,00'lük kesim 12 kişi maske ve % 4, 00'lük kesim 11 kişi ile gözlük takip etmektedir. Kulaklık ise % 1,00 4 kişi olarak yer almaktadır.

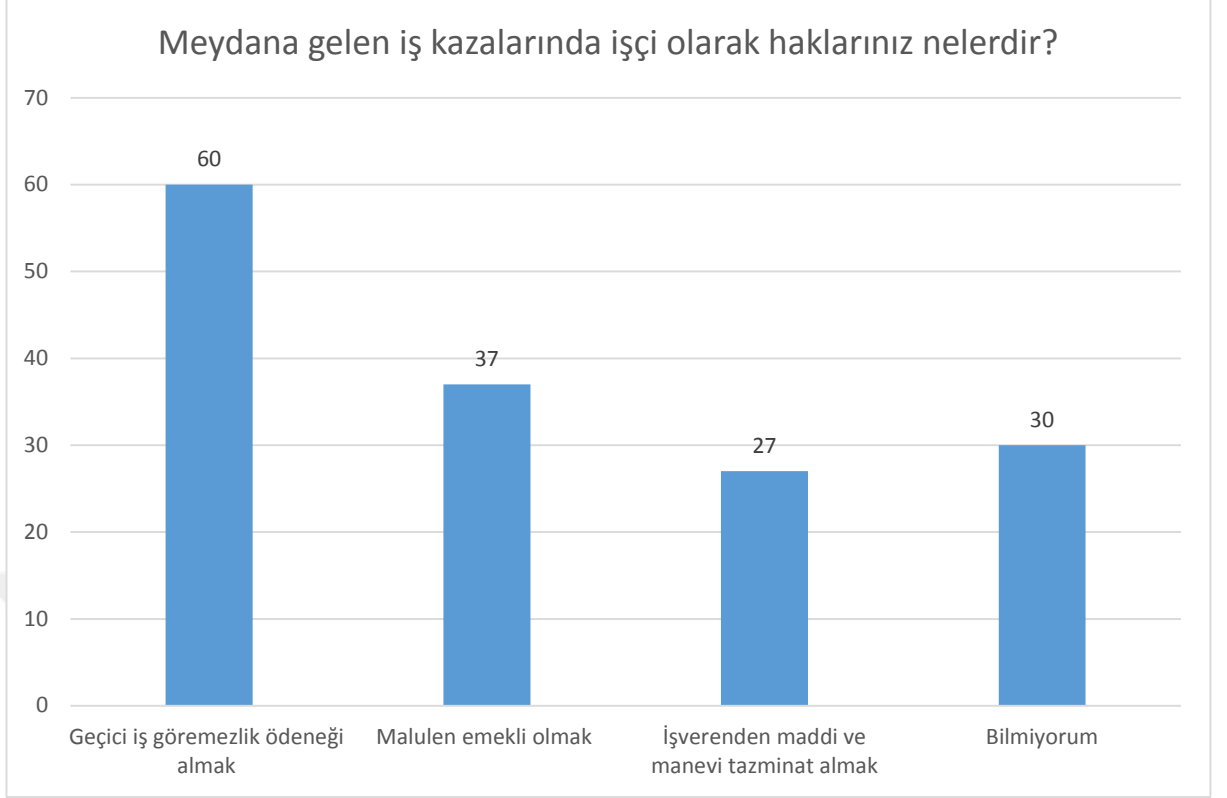
Bu verilerden hareketle işverenler özellikle iş güvenliğini sağlamak için öncelikle baret, emniyet kemeri ve eldiven gibi temel gereçleri temin ettikleri ve çalışanlara verdikleri görülmektedir.

Şekil 23: Çalışanlara göre işyerinde meydana gelen iş kazalarının dağılımı

Şekil 23’de görüldüğü üzere bir marketin dört şubesinde 140 kişi ile yapılan ankette iş kazalarının nedeni olarak % 3.00’lük bir kesim yani 58 kişi ile ilk sırada yer alan kişisel koruyucuların işçiler tarafından kullanılmaması ve % 31.00’lük kesim 58 kişi ile işçilerin eğitimsiz oluşundan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Diğer nedenler ise % 16.00’lük kesim 30 kişi ise işçilerin dikkatsiz ve tedbirsiz oluşu, % 13.00’lük kesim 24 kişi kişisel koruyucularının olmaması, % 6.00’lük kesim 11 kişi ise makine ve tezgahlarda güvenlik önlemlerinin yetersiz oluşu, % 1.00’lük kesim de 1 kişi ile elektrik tesisatının güvensiz oluşu gibi faktörler görülmektedir.

Yapılan ankette görüldüğü üzere iş kazalarının oluşumunda en önemli unsur olarak işçilerin kişisel koruyucularını kullanmadıkları ve eğitim yetersizliği olarak dikkat çekmektedir.

Şekil 24: Çalışanların işçi olarak haklarının grafik üzerinde dağılımı

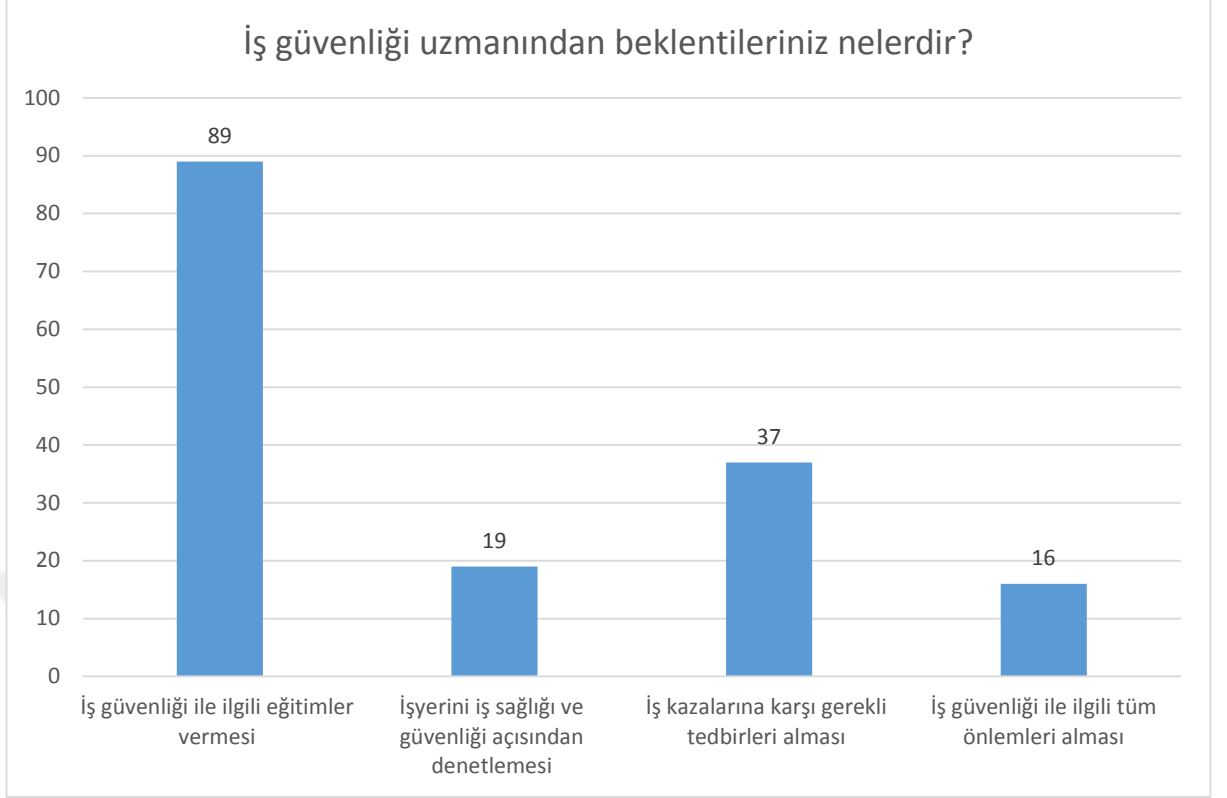
Şekil 24’de anlaşıldığı üzere bir marketin dört şubesinde 140 kişi üzerinde yapılan anket çalışmasında, çalışanlara iş kazalarında işçi olarak haklarınız nelerdir sorusu yöneltilmiştir. İlk sırada çıkan sonuç % 39,00’lük bir kesim 60 kişi ile geçici iş göremezlik ödeneği almak olmuştur. Daha sonraki cevaplarda % 24,00’lük kesim 37 kişi ise malulen emeklilik ve % 18,00’lük bir kesim ile 27 kişi de işverenden maddi ve manevi tazminat almak olmuştur. Katılanların %19,00’lük kısmı 30 kişi ise iş kazaları ile ilgili iş kanununda yer alan kanuni hakları konusunda bilgilerinin olmadığını belirten bilmiyorum cevabını vermişlerdir. Çıkan sonuçlara baktığımızda ankete katılanların iş kanunu ile belirlenen işçi lehine olan haklar konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir.

Şekil 25: Çalışanlara göre iş güvenliği ile ilgili sorumluluklarının dağılımı

Şekil 25’de anlaşıldığı üzere bir marketin dört şubesinde 140 kişinin katıldığı ankette, iş güvenliği konusundaki sorumluluğun, çalışanlarca verilen cevaplarda, % 35.00’lik kesim 57 kişi ile ilk sırada işverene ait olduğu, ikinci olarak ise % 28.00’lik bir kesim 45 kişi ile iş güvenliği kurallarına uyulması ile ilişkili olduğu, daha sonra sırası ile % 17.00’lük kesim 28 kişi ise tehlikeli ve yanlış davranışlarda bulunmamak, % 12.00’lik kesim 19 kişi dikkatli ve tedbirli olmak ve son olarak %9.00’luk kesim 14 kişi ise kişisel koruyucular kullanmak olarak cevaplamıştır.

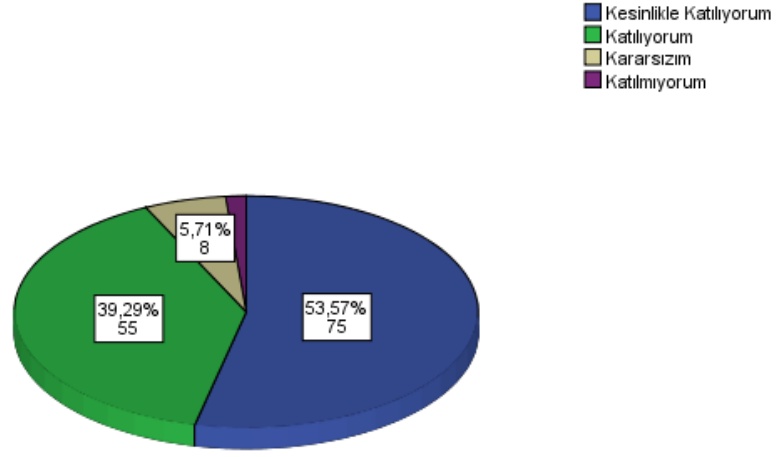
Anket sonucuna bakıldığında çalışanlarca büyük oranda işveren sorumluluğunun önemli olduğu görülmektedir. İşveren sorumluluğunun öneminin yanında diğer davranışlarında önem ifade ettiğinin diğer bir ifade ile iş güvenliğinin işveren ve çalışanların ortak sorumluluğunda olduğunun bilincine varılması amacıyla eğitim faaliyetlerinin yoğunlaştırılması gerekmektedir.

Şekil 26: Çalışanların İSG uzmanından beklentilerinin dağılımı

Şekil 26’de anlaşıldığı üzere bir marketin dört şubesinde 140 kişi ile yapılan anket çalışmasında iş güvenliği uzmanından beklentilere bakıldığında en önemli sonuç % 55.00’lik kısım 89 kişi ile eğitim verilmesinin gerekliliği olmuştur. Daha sonra % 23.00’lük kısım 37 kişi iş kazalarına karşı gerekli tedbirlerin alınması ve % 12.00’lik kısım 19 kişi ile işyerinin iş sağlığı ve güvenliği açısından denetlemesi ve son olarak % 10.00’lük kısım 16 kişi ise iş güvenliği ile ilgili tüm önlemleri alması olarak gözlemlenmiştir.

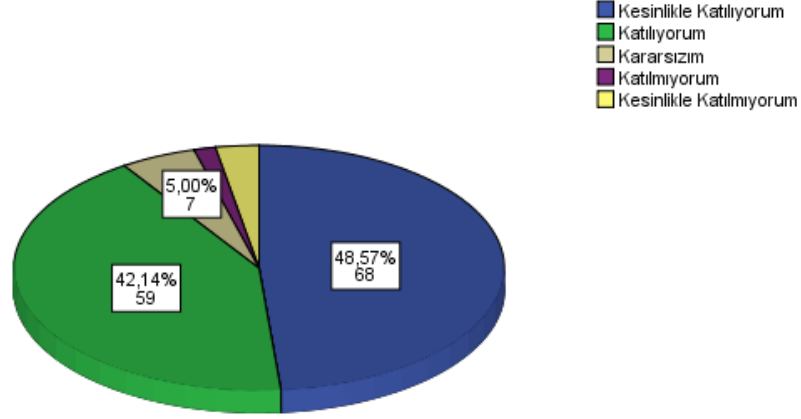
ÜCRET KOŞULLARININ ÖNEMİ

Şekil 27: Çalışanların firma seçiminde ücret koşullarına verdiği önemin dağılımı

Şekil 27’de görüldüğü üzere, anket uygulamasına katılanların % 92.86’sı ‘Çalışacağım firmayı seçerken sağlık ve güvenlik önlemlerinden çok ücret koşullarına önem veririm’ önermesine kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum yanıtları vererek alacakları ücretin iş sağlığı ve güvenliğine göre daha önemli olduğunu belirtmişler; diğer % 7.14’lik kesim ise kararsızım ve katılmıyorum yanıtları vererek çok düşük bir oran olsa da iş güvenliği ve sağlık konusunun önemine vurgu yapmışlardır.

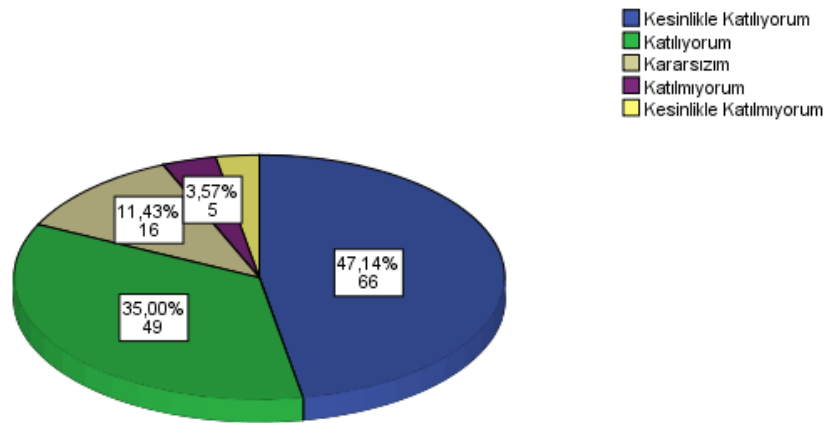
İSG İŞVEREN SORUMLULUĞU

Şekil 28: Çalışanlara göre İSG'den işverenin sorumlu olmasının grafik üzerinde dağılımı

Şekil 28'de görüldüğü üzere anket uygulamasına katılanların % 90.71'i 'İş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasından sadece işveren sorumludur' sorusuna kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum cevabı vererek sorumluluğun sadece iş sahibine ait olduğunu, diğer % 7.86'lık kesim ise kararsızım, katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum şeklinde fikirlerini açıklamışlardır.

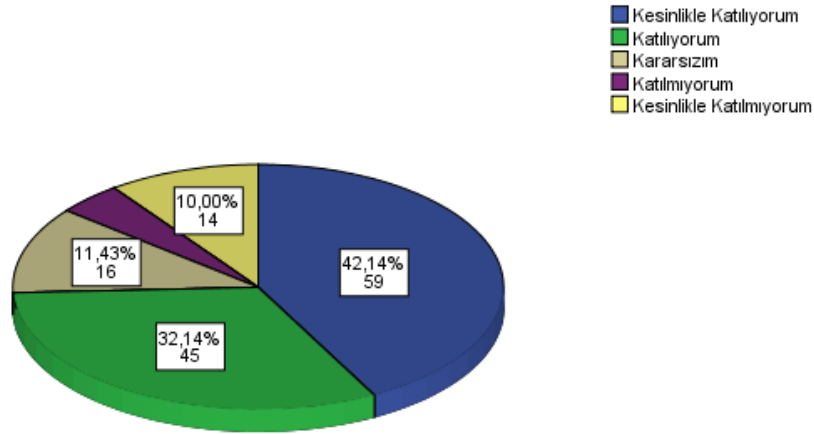
EĞİTİMLERİN ETKİ DÜZEYİ

Şekil 29: Çalışanlara göre eğitimlerin etkili olmama düzeyinin grafik üzerinde dağılımı

Şekil 29’da anlaşıldığı üzere ankete katılanların % 82.14 gibi büyük oranla ‘Eğitimler iş kazası ve meslek hastalıklarının önlenmesinde etkili değildir’ sorusuna Kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum diye cevaplayarak İş güvenliği konusunda eğitimlerin gereksiz olduğunu belirtmiş ve diğer % 14.29’luk kesim ise kararsızım, katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamışlardır.

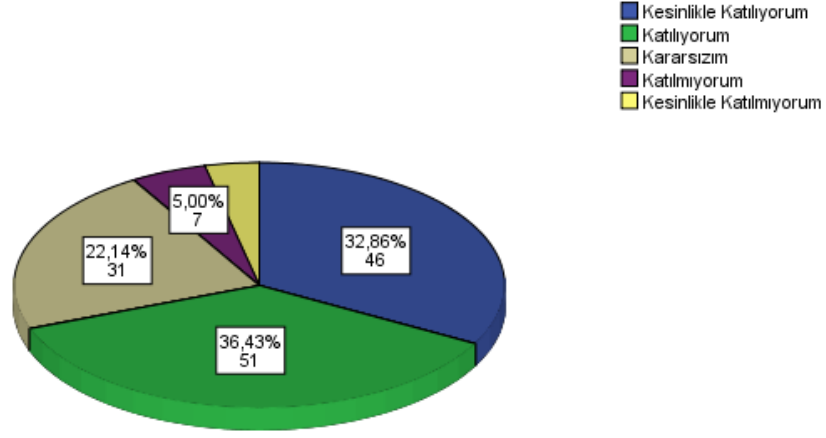
KORUYUCU KULLANIMININ YAPILAN İŞE ETKİSİ

Şekil 30: Çalışanlara göre kullanılan koruyucuların yapılan işi engelleme düzeyinin dağılımı

Şekil 30’da görüldüğü üzere ankete katılanların % 74.28’i ‘Kullandığım koruyucu malzemeler işimi yapmama engel oluyor’ sorusuna kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum şeklinde cevaplayarak koruyucu malzemelerin iş yapmasını engellediğini belirtmiş, diğer % 14.29’luk kesim ise aksi görüş belirterek katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum diyerek koruyucu malzemelerin gerekliliğine vurgu yapmış ve işine engel olmadığını belirtmiş ve % 11.43’lük kesim çalışan ise kararsız olduğunu ifade etmiştir.

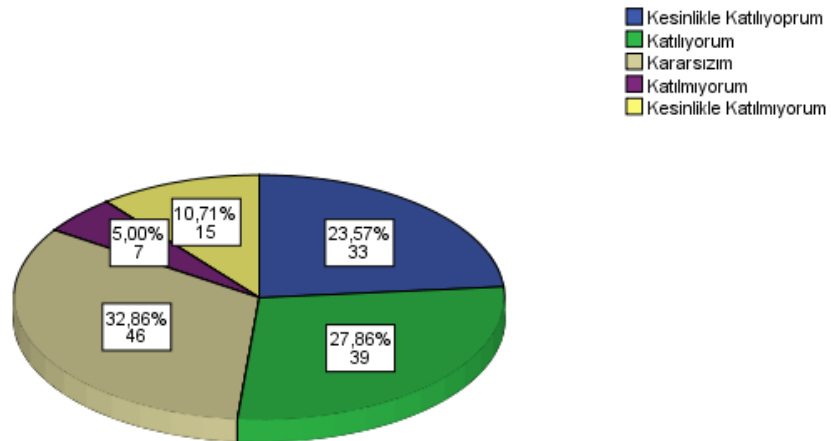
KORUYUCU KULLANIM GEREKLİLİĞİ

Şekil 31: Kullanılan koruyucuları çalışanların gerekli görmediklerinin dağılımı

Şekil 31’de görülen grafikte belirtildiği üzere ankete katılanların % 69.29’u ‘koruyucu kullanmayı gerekli görmüyorum’ sorusuna kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum diyerek iş güvenliğinin önemli unsurlarından biri olan koruyucu malzemelerin gereksiz olduğunu ifade etmiş ve diğer %8,57’lik bir kesim kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum diye cevaplamışlardır. Bu konuda % 22.14’lük çalışan ise bir fikrinin olmadığını belirterek kararsızlığını açıklamışlardır.

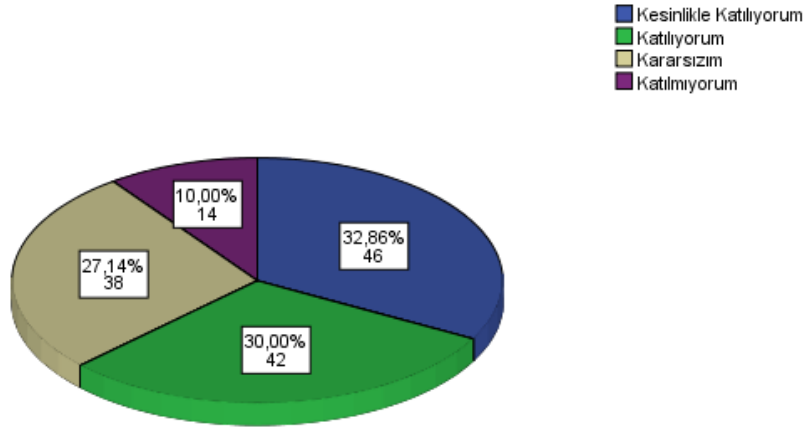
KKD KULLANIMINDAN HOŞLANMAMA

Şekil 32: Çalışanların koruyucu kullanımından hoşlanmamalarının grafik üzerinde dağılımı

Şekil 32’de görülen grafikte belirtildiği üzere ankete katılanların % 51.43’ü ‘Koruyucu kullanmaktan hoşlanmıyorum’ sorusuna kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum diye cevaplayarak memnuniyetsizliklerini belirtmiş, % 32.86’lık bir kesim kararsız olduğunu beyan etmiş ve %15.71’lik bir grup ise katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum diye cevaplamışlardır.

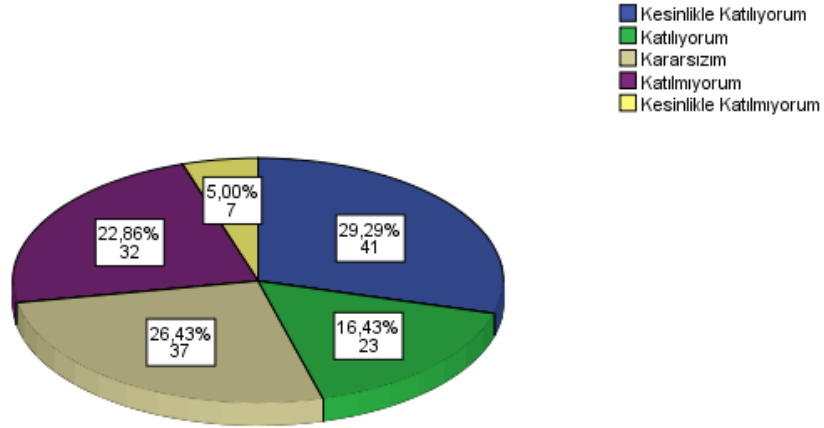
KKD KULLANIMININ İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIKLARINI ÖNLEMEDEKİ ETKİSİ

Şekil 33: Çalışanlara göre KKD kullanımının etkisinin grafik üzerinde dağılımı

Şekil 33’de görülen grafikte belirtildiği üzere ankete katılanların % 62.86’sı ‘Koruyucu malzeme kullanımı iş kazaları ve meslek hastalıklarını önler’ sorusuna kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum diyerek koruyucu malzemelerin önemine vurgu yapmış, % 27.14’lük kesim katılımcılar kararsız olduklarını söylemişler, % 10.00’luk katılımcı ise katılmıyorum diye cevaplamıştır.

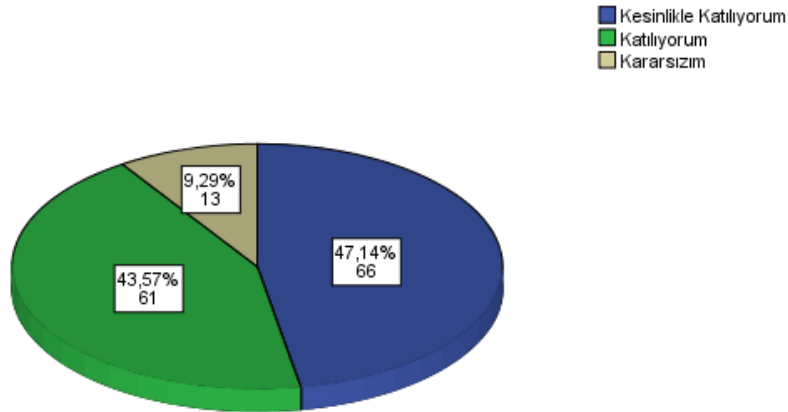
İSG DENETİMLERİNİN FAYDALI OLMA DÜZEYİ

Şekil 34: Çalışanlara göre İSG denetimlerinin faydalı olmasının grafik üzerinde dağılımı

Şekil 34’de yer alan grafikte de görüleceği gibi ankete katılanların % 45.72’si ‘İş sağlığı ve güvenliği açısından yapılan denetimleri faydalı buluyorum’ sorusuna kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum diye cevap vermiş, % 26.43’ü kararsız olduğunu belirtmiş ve % 27.86’lık kesim ise katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum diye cevaplamışlardır.

İSGK KARARLARI İŞ KAZ. MESLEK HAS. ÖNLENMESİNDEKİ ETKİSİ

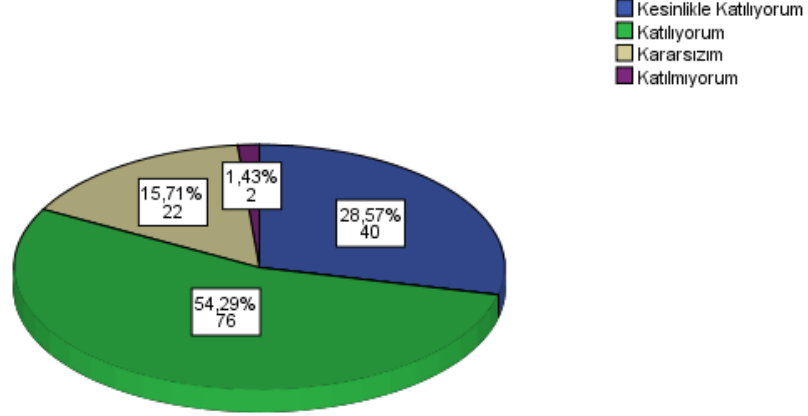

Şekil 35: Çalışanlara göre İSGK kararlarının etkisinin grafik üzerinde dağılımı

Şekil 35’de yer alan grafikte görüleceği üzere ankete katılanların % 90.71 gibi büyük bir çoğunluğu ‘İSGK kararları iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesinde

etkilidir' sorusuna kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum diye cevaplamış ve sadece % 9.29'luk bir kesim bu soruya kararsızım diye cevap vermiştir.

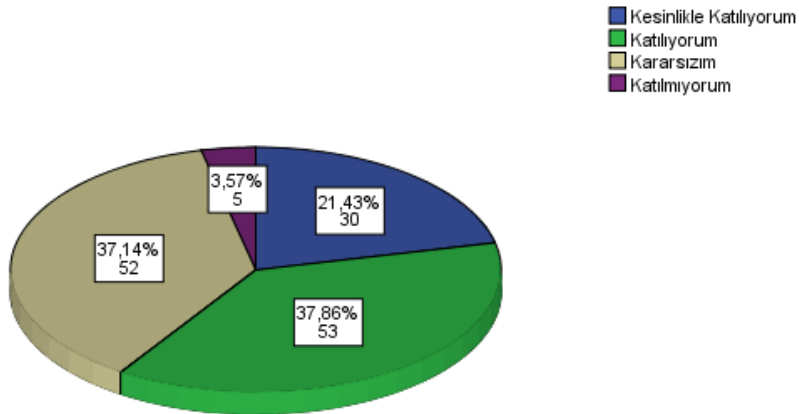
İSG DENETİMLERİNİN RİSKLERİ AZALTMA DÜZEYİ

Şekil 36: Çalışanlara göre yapılan denetimlerin iş kazası riskini azaltmasının dağılımı

Şekil 36'da yer alan grafikte görüldüğü üzere ankete katılanların % 82.86'sı 'Çalışanların sağlık ve güvenlik önlemlerine uyup uymadıklarını belirlemek için sürekli olarak denetlenmeleri iş kazası riskini azaltır' sorusuna kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum diye cevaplayarak denetlemelerin gerekliliğini onaylamış, % 15.71'lik kesim kararsız olduğunu belirtmiş ve geri kalan % 1.43'lük bir kesim ise katılmıyorum diyerek cevaplamıştır.

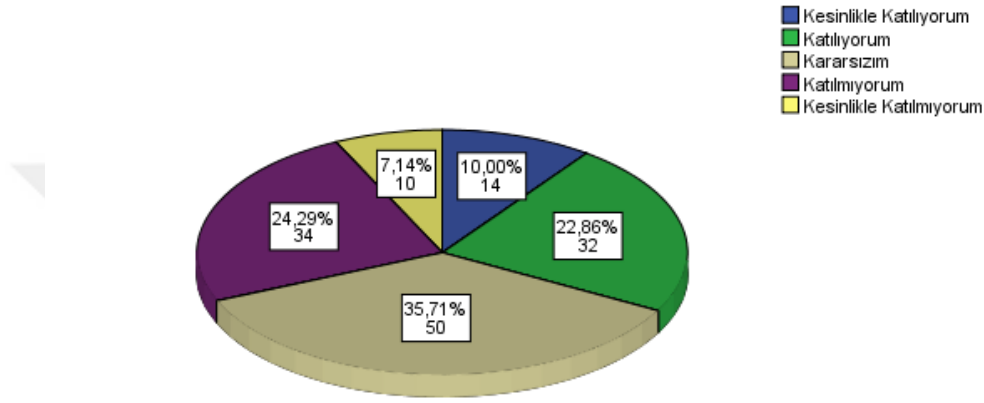
İŞ KAZALARINA ÇALIŞANLARIN DİKKATSİZ DAVRANIŞLARININ ETKİSİ

Şekil 37: Çalışanların dikkatsiz davranışlarının iş kazalarına etkisinin dağılımı

Şekil 37’de yer alan grafikte görüldüğü üzere ankete katılanların % 59.29’u ‘İş kazalarının daha çok çalışanların dikkatsiz ve tedbirsiz davranışlarından dolayı meydana geldiğini düşünüyorum’ sorusuna kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum diyerek cevap vermiş, % 37.14’lük bir kesim bu konuda kararsız olduğunu belirtmiş ve diğer % 3.57’lik bir kesim ise katılmadığını söylemiştir.

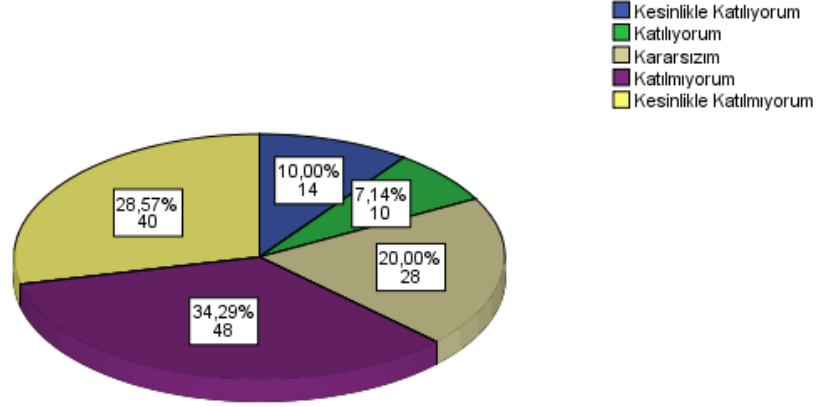
İŞ KAZALARINA YOĞUN İŞ TEMPOSUNUN ETKİSİ

Şekil 38: Çalışanlara göre iş temposunun iş kazalarına etkisinin dağılımı

Şekil 38’de yer alan grafikte görüldüğü üzere ankete katılanların % 32.86’sı ‘İş kazalarının daha çok yoğun iş temposundan kaynaklandığını düşünüyorum’ sorusunu kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum diye cevaplamış, % 24.29’u kararsız olduğunu belirtmiş ve % 17.14’ü ise kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum diye cevaplamıştır.

İŞ KAZALARINDA GÜVENLİK ÖNLEMLERİNİN YETERSİZLİĞİ

Şekil 39: Çalışanlara göre iş kazalarının önlemlerin yetersizliğinden kaynaklanma dağılımı

Şekil 39’da yer alan grafikte görüldüğü gibi ankete katılanların % 7.14ü ‘ İş kazalarının daha çok makine ve tezgahlardaki güvenlik önlemlerinin yetersiz oluşundan kaynaklandığını düşünüyorum’ sorusuna kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum diye cevaplamış, % 2.00’lik kesim kararsız olduğunu bildirmiş ve % 62.86’lık bir kesim bu soruya katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum diye cevaplayarak iş kazalarının meydana gelişinde makine ve tezgahlarda alınan ve alınması gereken güvenlik önlemlerinin bir katkısının olmadığını düşünmekte olduklarını ifade etmişlerdir.

BÖLÜM IV

4. TARTIŞMA

Yapı marketleri; iş sağlığı ve güvenliği sorunlarının sık olarak rastlandığı sektörler arasında yer almaktadır. Buralarda sadece çalışanlar değil, alışveriş için gelen müşterilerde risk altında bulunmaktadır. Bunların arasında engelliler, yaşlılar, çocuklar ve hamileler de yer almaktadır (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

Kayıtlar; iş sağlığı ve güvenliği açısından yapı marketlerinde aşağıdaki gibi tutulmalıdır: (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010)

- İş kazaları ve ramakkalalar
- Ziyaretçi kişiler, araçlar ve giriş-çıkış saatleri,
- Makine tamirleri, bakımları
- Personel eğitimi, eğitime katılanlar
- Kişisel koruyucu donanım dağıtımı ve kontrolü
- Olumsuz doğal olaylar
- Personel kayıtları, sağlık karneleri
- Acil eylem planı tatbikatının yapılış tarihi
- Acil durumlar

Yapı marketlerinde iş sağlığı ve güvenliği ile ilişkili olarak karşılaşılan muhtemel sorunlar: (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010)

- Ses ve gürültü
- Titreşim
- İskelet sistemi rahatsızlıkları
- Stres
- Sıcaklık
- Kimyasallar

Ses ve gürültü: Yapı marketlerde, gerekli önlemler alınmadığı takdirde çalışanlar ses ve gürültüden kaynaklanan olumsuz etkilere maruz kalabilmektedir. Gürültü genel olarak istenmeyen rahatsız edici ses olarak tanımlanır. Gürültünün insan sağlığı üzerine başlıca etkileri; işitme hasarları şeklinde görülen fiziksel etkiler, vücut aktivitesinde görülen fizyolojik etkiler ve iş veriminin azalması, işitilen seslerin anlaşılabilmesi gibi etkilerdir. Gürültünün insan sağlığı üzerine etkisi kişiden kişiye farklılık göstermekle birlikte, en belirgin etkisi işitme kayıplarına neden olmasıdır. Çalışma ortamına yayılan ve şiddeti 60 desibel (DB)'in üzerinde olan sesler, çalışanları çeşitli şekillerde rahatsız etmektedir. Yapı marketlerinde gürültü, makinaların çalışırken ses çıkarması, market içinde hareketli vasıtaların kullanılması, mal getiren vasıtalarla müşterilerin araçlarından ve müşterilerin konuşmalarından kaynaklanmaktadır (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

Titreşim: Yapı marketlerinde çalışan işçilerin maruz kalabilecekleri bir diğer sağlık sorunu aletlerin kullanımı sırasında maruz kalınan titreşim sorunudur (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

İskelet Sistemi Rahatsızlıkları: Yapı marketlerinde karşılaşılan bir diğer sorun, iskelet sistemi rahatsızlıklarıdır. Çalışma araç ve gereçlerin insanın gövde yapısına uygun düşecek biçimde düzenlenmesi, elverişli ışık, ses, havalandırma, ısı, nem gibi çalışma koşullarının sağlanması konularından oluşan ergonomi unsurlarına dikkat edildiğinde iskelet sistemi rahatsızlıkları büyük ölçüde önlenebilmektedir. Yapı marketlerinde, ağırlık kaldırma, indirme ve yük taşıma gibi konularda vücuda doğru ve güvenli kullanma eğitimleri verilmesi gerekmektedir (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

Stres: Son 10 yılda işe bağlı psikolojik rahatsızlıklar giderek önem kazanmaya başlamıştır. Monoton iş ortamı, yoğun dikkat gerektiren işler, çalışma saatlerinin düzensiz olması, vardiyalı çalışma, şiddete maruz kalınan işler, yalnız çalışma, aşırı sorumluluk gibi iş şartları çalışanlarda ciddi psikolojik rahatsızlıklara sebep olmaktadır. Böyle psikolojik stres ve aşırı yüklenmeler, çalışanlarda uyku bozuklukları, tükenme sendromları ve depresyona neden olmaktadır (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

Sıcaklık: Yapı marketlerinde bölümden bölüme sıcaklık değişimi yaşanmaktadır. Çalışanlar da müşteriler de buna katlanmak zorundadır. Müşteriler alışveriş süresince

bunlardan etkilenirken, çalışanlar gün boyu etkilenmektedir (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

Kimyasallar: Yapı marketlerinde çok çeşitli kimyasallar bulunmakta ve satılmaktadır. Bunların ambalajlarının zarar görmesi durumunda binada bulunanların etkilenmesi kaçınılmazdır. Atmosfere karışan kimyasal buharları solunum sistemi rahatsızlıklarına sebep olurken cilde temas alerjik etkiler, yanıklar, yaralanmalar yapabilir. Bu neden kimyasal maddelerin ambalajlarının zarar görmemesi için gerekli önlemler alınmalıdır, dökülenler olursa hemen temizlenmelidir. Bu gibi durumlarda MSDS formlarındaki talimatlara göre hareket edilmelidir. Yapı marketleri çeşitli reyonları bulunan, tehlikeli kimyasalların kullanıldığı ve satışa sunulduğu, ağır yüklerin taşınmasını gerektiren, elektrik enerjisinin yoğun olarak kullanıldığı bir sektördür. Kazalar genellikle elektrik çarpması, mekanik tehlikelerden kaynaklanan ezilmeler, kesilmeler, ciltte yanıklar, kayma ve takılıp düşmeler, ağır yüklerden kaynaklanan rahatsızlıklar olarak sayılabilir (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

Yapı marketlerine ait binaların amaca uygun olarak dizayn edilmiş olmaması, plansız gelişmeler, gelişigüzel bina tadilatları, iyice düşünmeden eklenen yeni üniteler gibi olumsuzluklar rahat çalışma ortamını etkilemekte, kapasite ve/veya kalite düşürmektedir. Gelişigüzel yapılan eklemelerin yangına sebep olduğu görülmüştür (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

Doğal olaylar da yapı marketlerini olumsuz etkileyen olaylardır. Her sektörde olduğu gibi bu tür olaylar yaşandığı zaman üretimin etkilenmesi, iş sağlığı ve güvenliğinin zarar görmesi normaldir. Ancak özellikle yapı marketlerinde doğal olaylar sonucunda istifle ve depolamaya ilişkin kazalar meydana gelebilir. Raf düşmeleri, raflardan ürünlerin düşmesi, depolarda ağır yüklerin yerinden kurtulup düşmesi gibi olaylar yapı marketlerinde sıklıkla karşılaşılan olaylardır (Atalar, Erdim ve Türkman, 2010).

Bu araştırmanın amacına yönelik olarak 140 çalışan ve bir yapı marketin dört şubesinde yapılan anket ile çalışan personelin çalışma esnasında İSG ile ilgili kurallara uyup uymadığı, bu konudaki bilgi düzeyi, işveren tarafından çalışanlara verilen eğitimler aynı zamanda eğitimlerin amacına ulaşma düzeyi grafik ve yorumlarla açıklanmıştır.

Bu bilgilerden hareketle ankete katılan çalışanların %17.86'sı 25 kişi İSG sorumlusu olarak işveren veya işveren vekili, işyeri hekimi ve İSG uzmanı, işçiler, devletin sorumlu olduğunu ifade ederken %50'si 70 kişi sadece işverenin sorumlu olduğunu düşünmektedir. Öncelikle bu konuda çalışanların bilgilerinin eksik olduğu gözlemlenmektedir. İSG sorumluluğu çalışanlar – işveren – devlet olmak üzere tüm tarafları kapsamaktadır.

İSG ilkeleri; çalışanların hakları, işverenin sorumlulukları ve devletin görevleri temelinde oluşturulmuştur (Tanır, 2016).

Devlet yasalar hazırlamak, denetim yapmak ve yaptırım uygulamak gibi görevlere sahipken, işveren önlem almakla, işçi ise alınan önlemlere uymakla yükümlüdür (Özen, 2014).

İş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasında en önemli unsur insandır. İş güvenliği kavramı öncelikle insanı korumayı amaçlar. (Uz, 2004) Bu bağlamda 6331 sayılı kanun kapsamında işverenlerin genel yükümlülüklerine bakıldığında; İşveren çalışanların sağlık ve güvenliğini sağlamakla, çalışanları risklerden korumak, İSG hizmetlerini sunmak, risk değerlendirmesi yapmak/yaptırmak, acil durum planları hazırlanması, sağlık gözetimi yapmak, çalışanların bilgilendirilmesi, eğitilmesi v.b konular yer almaktadır (İSG Kanunu, 2012).

İş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasında çalışanların yükümlülükleri ise; İSG ile ilgili aldıkları eğitimler ve işverenin talimatları doğrultusunda, kendilerinin ve diğer çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehlikeye düşürmemek, işveren tarafından verilen eğitim ve talimatlar doğrultusunda, KKD'ları doğru kullanmak ve korumak, işyerindeki makine-cihaz-araç-gereç-binalarda sağlık yönünden tehlike ile karşılaştıklarında yada koruma tedbirlerinde bir eksiklik gördüklerinde işverene haber vermek, yetkili makam tarafından işyerinde tespit edilen eksiklik ve mevzuata aykırılıkların giderilmesi bakımından ve kendi görev alanında İSG'nin sağlanması ile ilgili işverenle işbirliği yapmak olarak ifade edilmektedir (İSG Kanunu, 2012).

İş Sağlığı ve Güvenliğinin sağlanmasında devletin sorumluluklarında; yasa ve yönetmeliklerle yasaklayıcı-zorlayıcı-önleyici tedbirler almak, düzenli olarak denetimler yapmak, iş kazasına uğrayarak sakat kalan işçilerin eski sağlıklarına

kavuşmaları ve yeniden meslek edinebilmeleri için çalışmalar yapmak, iş kazalarına neden olan unsurlar araştırılarak önlemler alınmasını sağlamak yer almaktadır (Özen, 2014).

En önemli sorunlardan birisi de İSG eğitimleri konusundaki eksikliklerdir. Ankete katılan 140 çalışandan sadece %16.43 yani 23 kişi bu konuda eğitim aldığını geriye kalan %83.57 117 çalışanın İSG eğitimi almadığı görülmüştür. Bu konudaki eksikliklerin giderilmesi için işveren tarafından İSG konusunda eğitimlerin verilmesi gerekmektedir.

İş kazalarını önlemede büyük bir etkisi olan Kişisel Koruyucu Donanım (KKD) kullanımı konusunda sorulan sorulara verilen cevaplar doğrultusunda %20.00'lik oranla 28 kişi KKD kullandığını ifade derken %35.00'lik oranla 49 kişi kullanmadığı ortaya çıkarken %45.00'lik oranla 63 kişi ise bazen kullandığını belirtmiştir. Genel olarak bakıldığında çalışanların KKD kullanmama sebebi bu ekipmanların yaptıkları işi engellediği ve bu nedenle gereksiz olduğu ayrıca zaman zamanda önemsemedikleri için kullanmadıkları gözlemlenmiştir. Çalışanlar üzerindeki alışkanlıkların ve algıların değiştirilmesi için işveren tarafından eğitimlerle desteklenerek kullanım oranlarının artırılması sağlanmalıdır.

Bu araştırma kapsamında çalışanlara yöneltilen “İşyerinizde sağlığınıza ve güvenliğinizi tehlikeye sokan durumları biliyor musunuz?” sorusundan elde edilen bilgilere göre çalışanların sadece %17.86'lık bir kısmı olan 25 kişi bilgi sahibi, geriye kalan büyük bir çoğunluğu ise %82.14'lük kısmı olan 115 kişi karşılaşabilecekleri tehlikeler hakkında bilgi sahibi değildir.

Günümüzdeki ekonomik koşullar ve işsizlik söz konusu olduğunda çalışanların firma seçimlerinde tercihleri öncelikli olarak ücret koşulları ve sosyal imkanların varlığı önem arz etmektedir. Anket çalışmasında da görüleceği üzere %64.00'lük çalışan kesim bunu vurgulamaktadır.

İş güvenliği konusunda işçinin sorumlulukları ve meydana gelen iş kazalarında işçi hakları konusunda da anket sonuçları incelendiğinde çalışanların bu konudaki bilgilerinin yetersiz ve eksik olduğu görülmektedir.

Tüm bu olumsuzlukların giderilmesi amacıyla; iş güvenliği uzmanından beklentiler ise, öncelikle bu konularda eğitimlerin verilmesidir. Bunu takiben İSG açısından denetlenmesi ve gerekli tedbirlerin alınması olarak sıralanabilir.

İş kazalarının oluşumundaki faktörleri araştırmak amacıyla anket vasıtasıyla sorduğumuz sorulardan elde ettiğimiz bulgulara göre %59.29'luk oranla çalışanların iş kazalarının nedenleri arasında dikkatsizlik ve tedbirsiz davranışların olduğu bildirilmiştir. Yoğun iş temposu ile makine ve tezgahlardaki güvenlik önlemlerinin yetersiz oluşundan kaynaklandığı ise daha düşük oranda çalışan tarafından görüş olarak ifade edilmiştir.

Bu görüşe paralel olarak ankete katılanların %62.86'lık bölümü koruyucu malzeme kullanımının iş kazaları ve meslek hastalıklarını önlemede gerekli olduğunu belirtmişlerdir.

İSGK kararlarının iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesinde etkili olduğu, yapılan denetimlerin sürekliliğinin olmasının ve bu konulardaki eğitimlerin iş kazalarını önlemede faydalı ve etkili olduğu yapılan anket çalışmasında anlaşılmıştır.

Diğer önemli bir bulgu ise İSG'nin sadece işverenin sorumluluğunda olduğunu ifade eden ankete katılan %90,71'lik çalışan oranıdır. Bu konuda çalışanlara işin hukuki boyutları da dahil olmak üzere çeşitli eğitim faaliyetleriyle bilgilendirme yapılmalıdır.

BÖLÜM V

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Ülkemizde sayısı küçümsenmeyecek boyutlarda olan iş kazaları ve meslek hastalıkları konusunun hem toplum, hem çalışanlar ve hem de bu konudaki yetkililer olarak oldukça önemsenmediğini ve ciddi bir şekilde gündeme getirildiğini görmekteyiz. Zira tüm iş kollarında olabilecek iş kazaları ve meslek hastalıkları toplumu, çalışanları ve işyerlerini ekonomik olarak olumsuz etkileyerek sonuçta ülke ekonomisi için her yönden bir kayıp yaratmaktadır. Bu konuya bir bütün olarak baktığımızda İSG açısından ilk yapılması gereken bilindiği üzere risklerin ortaya çıkmadan bertaraf edilmesidir.

Bu nedenle öncelikle çalışanlar, iş güvenliğine uyum sağlayabilecek bireylerden oluşturularak aynı zamanda fiziksel güç duygusal uyum içerisinde olmaları sağlanarak kişisel yetersizliklerden ötürü meydana gelen risk ve kazalar önlenabilir.

İkinci olarak ise çalıştıkları ortamda her türlü güvenlik önlemleri alınmış olsa bile iş güvenliği bilincinin yerleşmesi, kendine güvenin oluşması ve ramak kala esnasında ne yapılması gerektiği ile herhangi bir risk ve kaza durumunda nasıl davranılacağı ile olay sonrası yasalar çerçevesinde hukuki durumunun ne olacağı ile tüm bilgilerin verileceği eğitimlerin periyodik olarak verilmesi gerekmektedir. İşletmeye yeni giren personelin iş çevresini tanıtmak amacıyla bilindiği üzere oryantasyon eğitimi ile bilgilendirilmesi gerekmektedir. Hatta İSG kültürünün toplumun her kesiminde anlaşılabilmesi ve yaygınlaşması amacıyla, tüm tarafların katılımıyla İSG ile ilgili eğitimlerin ilkökul seviyesine indirilerek yaygınlaştırılması gerektiğini düşünmekteyiz.

Bir diğer önem verilmesi gereken konu ise iş güvenliği ile ilgili gerekli denetimlerin verimli ve etkin bir şekilde düzenli olarak yapılmasıdır.

İşletmelerin kendi iç denetimlerini yaparak riskleri önleme ve tespit edilen eksikliklerin giderilmesi amacıyla düzeltici faaliyetler önemli bir yer tutmaktadır.

Yapılan anket çalışmamdan da görüleceği üzere çalışanların İSG kurulunun varlığı ile kurul üyeleri hakkında hiçbir bilgi sahibi olmadıkları gözlemlenmiştir. İSG Kurulu Üyeleri ile bu kurulun görevleri aşağıda özet olarak belirtilmiştir.

İSG Kurul üyeleri aşağıda belirtilmiştir: (İSGK Yönetmeliği, 2013)

- İşveren veya işveren vekili,
- İş güvenliği uzmanı,
- İşyeri hekimi,
- İnsan kaynakları, personel, sosyal işler veya idari ve mali işleri yürütmekle görevli bir kişi,
- Varsa sivil savunma uzmanı,
- Varsa formen, ustabaşı veya usta,
- Çalışan temsilcisi, işyerinde birden fazla çalışan temsilcisi olması halinde baş temsilci.

İSG Kurulunun görevleri ise şunlardır: (İSGK Yönetmeliği, 2013)

- İşyerinin niteliğine uygun bir İSG iç yönerge taslağı hazırlamak, işverenin veya işveren vekilinin onayına sunmak, yönergenin uygulanmasını izlemek, izleme sonuçlarını rapor haline getirip alınması gereken tedbirleri belirlemek ve kurul gündemine almak,
- İş sağlığı ve güvenliği konularında o işyerinde çalışanlara yol göstermek,
- İş yerinde iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin tehlikeleri ve önlemleri değerlendirmek, tedbirleri belirlemek, işveren veya işveren vekiline bildirimde bulunmak,
- İşyerinde meydana gelen her iş kazası ve işyerinde meydana gelen ancak iş kazası olarak değerlendirilmeyen işyeri yada iş ekipmanının zarara uğratma potansiyeli olan olayları veya meslek hastalığında yada İSG ile ilgili bir tehlike halinde gerekli araştırma ve incelemeyi yapmak, alınması gereken tedbirleri bir raporla tespit ederek işveren yada işveren vekiline vermek,
- İşyerinde İSG eğitim ve öğretimini planlamak, bu konu ve kurullarla ilgili programları hazırlamak, işveren veya işveren vekilinin onayına sunmak, bu programların uygulanmasını izlemek ve eksiklik görülmesi halinde geri bildirimde bulunmak,
- İşyerinde yapılacak bakım ve onarım çalışmalarında gerekli güvenlik tedbirlerini planlamak, bu tedbirlerin uygulanmalarını kontrol etmek,
- İşyerinde yangın, doğal afet, sabotaj ve benzeri tehlikeler için alınan tedbirlerin yeterliliğini ve ekiplerin çalışmalarını izlemek,

- İşyerinin İSG durumuyla ilgili yıllık rapor hazırlamak, o yılki çalışmalarını değerlendirmek, elde edilen tecrübeye göre ertesi yılın çalışma programında yer alacak hususları değerlendirerek belirlemek, işyerine teklifte bulunmak,
- 6331 sayılı İSG Kanununun 13. Maddesinde belirtilen çalışmaktan kaçınma hakkı talepleri ile ilgili acilen toplanarak karar vermek,
- İşyerinde teknoloji, iş organizasyonu, çalışma şartları, sosyal ilişkiler ve çalışma ortamı ile ilgili faktörlerin etkilerini kapsayan tutarlı ve genel bir önleme politikası geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmak.

Tezimin konusu olan ‘Yapı marketlerinde çalışanların güvenlik algısının değerlendirilmesi’ hakkında fikir edinmek amacıyla bir yapı market şirketinde 140 çalışan ile yapmış olduğum anket sonuçlarında çok çarpıcı bir bulgu olan %82,14’lük bir oranla çalışanların, İSG eğitimlerinin iş kazası ve meslek hastalıklarının önlenmesinde etkili olmadığını ifade etmeleri oldukça düşündürücüdür ve bu noktada çözüm üretilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak yapı marketlerinde de diğer iş kollarında olduğu gibi iş güvenliğinin sağlanmasında, kanunlardan da anlaşılacağı üzere devlet, işveren, çalışan, birlikte sorumluluk sahibidir.

Bu doğrultuda çalışanların konuyla ilgili olarak periyodik eğitim verilmesi ve bu sayede iş güvenliği hakkında yeterince bilinçlenmeleri, bu anlayışın yerleşmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Atalar C., Erdim H. ve Türkman A., (Ekim 2010) Marketlerde İş Sağlığı ve Güvenliği El Kitabı, Lefkoşa KKTC
- Aytaç S., (2011) İş Kazalarını Önlemede Güvenlik Kültürünün Önemi, Türk Metal Sendikası Aylık Yayın Organı, Ankara, Sayı: 147, s.32
- Biçer B., (2013) İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarının Kalite Yönetimi ile İlişkisi ve Bir Uygulama, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Dizdar N.E., İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri, Risk Değerlendirme ve Yönetim Sistemi Önlisans Ders Notu (yayımlanmamış), Atatürk Üniversitesi İş Sağlığı ve Güvenliği Bölümü, s.2
- Esin A., (2014) İş Güvenliği Uzmanı El Kitabı, (1. Baskı) Odtü Yayıncılık, Ankara
- Eren T., İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemine Giriş Önlisans Ders Notu (yayımlanmamış), Atatürk Üniversitesi İş Sağlığı ve Güvenliği Bölümü, s.2
- Evren Ö. K., (2015) İş Sağlığı ve Güvenliği El Kitabı (1. Baskı) Seçkin Yayıncılık, Ankara
- İleri Ü., (2014) İş Sağlığı ve Güvenliği Önlemleri İle Sosyo-Ekonomik Sonuçları (1.Baskı) Elif Yayınevi, Ankara
- İşler M.C., (2013), İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimleri İle Güvenlik Kültürünün İş Kazası ve Meslek Hastalıklarının Önlenmesindeki Etkisi, TC Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığı, Ankara
- İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, (30 Haziran 2012), Resmi Gazete, 28339
- İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkındaki Yönetmelik, (18 Ocak 2013), Resmi Gazete, 28532
- Özen T., (2014) İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda Devletin Sorumluluğu, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tanır F., (2016) Temel İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi, (1. Baskı) Akademisyen Kitabevi, Ankara

Uz Z., (2004) İşletmelerde İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarının Etkinliği, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

<http://emlakansiklopedisi.com/wiki/yapi-marketleri> (Erişim Tarihi: 21.02.2017)

<http://www.yazangenclik.com/yapi-market-sektoru-6267> (Erişim Tarihi: 22.02.2017)

www.teias.gov.tr/eBulten/makaleler/2014/4.bölge%20iş&20kültürünün%20önemi.htm

(Erişim Tarihi: 28.03.2017)

<http://www.belgelendirme.com.tr/belgelendirme-standartlari/ohsas-18001-standart/159->

[is-kazalarinin-nedenleri-nelerdir](http://www.belgelendirme.com.tr/belgelendirme-standartlari/ohsas-18001-standart/159-is-kazalarinin-nedenleri-nelerdir) (Erişim Tarihi: 28.03.2017)

<http://www.eforosgb.com/is-kazalarinin-nedenleri/> (Erişim Tarihi: 28.03.2017)

ÇALIŞANLARA YÖNELİK ANKET

Değerli Katılımcılar,

Aşağıdaki anket, Üsküdar Üniversitesi SBE, İş Sağlığı ve Güvenliği Ana Bilim Dalı'nda "Yapı Marketlerinde Çalışanların Güvenlik Algısının Değerlendirilmesi Konulu" yüksek lisans tez çalışmam için bilimsel bir amaç için hazırlanmıştır. Ankete vereceğiniz cevaplar tamamen bilimsel amaçlarla kullanılacak olup kişisel bilgiler vb. sorulmamıştır. Vereceğiniz yanıtların bilimsel bir araştırma için kullanılacağını gözönünde bulundurmanızı rica eder, ankete katılımınız için teşekkür ederim.

Cinsiyetiniz: Kadın() Erkek()
Yaşınız: 19-20() 21-30() 31-40() 41 ve üstü()
Öğrenim Durumunuz: İlk/Orta/Lise() Önlisans() Lisans()
Lisansüstü()
Bu işletmedeki Çalışma Süreniz:
5 yıldan az() 5-10 yıl() 10-15 yıl() 15-20yıl() 20 yıldan
Fazla()

Departman:

Daha önce iş kazası geçirdiniz mi? Evet () Hayır ()

Daha önce meslek hastalığı geçirdiniz mi? Evet () Hayır ()

1-Çalışacağınız firmayı seçerken daha çok neye dikkat edersiniz?

- () Ücret Koşulları
- () Sosyal İmkanlar (yemek, servis vb.)
- () Sigorta
- () Sağlık ve Güvenlik Koşulları
- () Yönetim Tarzı
- () Gelişme İmkani
- () İş Güvencesi
- () Diğer (Belirtiniz).....

2- Sizce iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması kimin sorumluluğundadır? İşveren ()
İş yeri Hekimi ve İş Güvenliği Uzmanı() İşçiler () Devlet () Hepsi
Sorumludur ()

3. İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda eğitim aldınız mı? Evet () Hayır ()

<p>4- İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili aşağıdaki eğitimlerden aldıklarınızı belirtiniz. Kişisel Koruyucu Donanımlar () Makine ve Teçhizat Güvenliği () Hammadde Güvenliği (Kimyasal Madde vb.) ()</p>
<p>5- İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili aşağıdaki eğitim konularını önem sırasına göre sıralayınız? (1 den başlayarak numaralandırma) () Kişisel Koruyucu Donanımlar () Makine ve Teçhizat Güvenliği (Kimyasal maddeler vs.) () Hammadde Güvenliği () Deprem () Yangın () İlk Yardım () İşverenin sorumlulukları () İşgörenin sorumlulukları</p>
<p>6- Sizce iş sağlığı ve güvenliği konusunda hangi sıklıkta eğitim verilmeli? () Ayda bir () 3 ayda bir () 6 Ayda bir () Yılda Bir () Sadece işe girerken () Diğer (Belirtiniz)</p>
<p>7- İşveren tarafından size kişisel koruyucu donanımlar veriliyor mu? Evet () Hayır ()</p>
<p>8- Kişisel koruyucu donanımları düzenli olarak kullanıyor musunuz? Evet () Hayır () () Bazen ()</p>
<p>9- İşveren tarafından size verilen kişisel koruyucu donanımlar nelerdir? () Baret () Gözlük () Eldiven () Maske () Kulaklık () Ayakkabı () Emniyet Kemeri () Diğer (Belirtiniz)</p>
<p>10- İşyerinizde sağlığınıza ve güvenliğinizi tehlikeye sokan durumları biliyor musunuz? Evet () Hayır ()</p>
<p>11- İşyerinde meydana gelen iş kazalarının nedenleri sizce nelerdir? () Elektrik tesisatının güvensiz oluşu () Makine ve tezgahlarda güvenlik önlemlerinin yetersiz oluşu () Kişisel Koruyucuların işçiler tarafından kullanılmaması () Kişisel koruyucuların olmaması () İşçilerin eğitimsiz oluşu () İşçilerin dikkatsiz ve tedbirsiz oluşu () Çevresel faktörler (aydınlatma, ısıtma, havalandırma vb.) () Kimyasal faktörler (Kullanılan kimyasal maddeler) (birden fazla seçenek işaretlenebilir)</p>
<p>12- Meydana gelen iş kazalarında işçi olarak haklarınız nelerdir? () Geçici iş göremezlik ödeneği almak () Malulen emekli olmak () İşverenden maddi ve manevi tazminat almak () Bilmiyorum</p>
<p>13- İş güvenliği konusunda işçilerin sorumlulukları nelerdir? () Bu konuda tüm sorumluluk işverene aittir.</p>

☐ İş güvenliği kurallarına uymak ☐ Tehlikeli ve yanlış davranışlarda bulunmamak ☐ Dikkatli ve tedbirli olmak ☐ Kişisel koruyucular kullanmak
14- İş sağlığı ve güvenliğinizi tehlikeye sokabilecek durumları kiminle paylaşıyorsunuz? ☐ İşveren/İşveren vekili ☐ İş Güvenliği Uzmanı ☐ Amirleri ☐ İş Yeri Hekimi ☐ İş Arkadaşları ☐ İşçi Temsilcisi
15- Herhangi bir sağlık problemi ile karşılaştığınızda nereye gitmeyi tercih ediyorsunuz? ☐ Sağlık Ocağına ☐ Devlet Hastanesine ☐ Dispansere ☐ Özel Sağlık Kuruluşuna ☐ Özel Doktora ☐ İşyeri Hekimine ☐ Diğer.....
16- İş yeri hekiminizden beklentileriniz nelerdir? ☐ İşçileri muayene edip reçete yazması ☐ İşyerinde hijyeni sağlaması ☐ Periyodik sağlık muayenelerini yapması ☐ Meslek hastalıklarına karşı gerekli tedbirlerin alınmasının sağlanması () Uygun ve yeterli bir beslenme sistemi oluşturması ☐ (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)
17- İş sağlığının korunması ve geliştirilmesi sadece iş yeri hekiminin görevi midir? Evet () Hayır () değilse, başka kimlerin görevidir?:.....
18- İş güvenliği uzmanından beklentileriniz nelerdir? ☐ İş güvenliği ile ilgili eğitimler vermesi ☐ İşyerini iş sağlığı ve güvenliği açısından denetlemesi ☐ İş kazalarına karşı gerekli tedbirleri alması ☐ İş güvenliği ile ilgili tüm önlemleri alması
19- İşyerinizde iş sağlığı ve güvenliği kurulu var mı? Evet () Hayır ()
20- İş sağlığı ve güvenliği kurulunun ne işe yaradığını biliyor musunuz?Evet () Hayır ()
21- Sizce İş sağlığı ve güvenliği kurulunuz düzenli ve etkili çalışıyor mu?Evet () Hayır ()
22- İş sağlığı ve güvenliği açısından denetime tabi tutuluyor musunuz?Evet () Hayır ()
23- Bu denetimleri kimler yapıyor? İşveren () İşyeri Hekimi () İş Güvenliği Uzmanı () İlk Amirim() Diğer (Belirtiniz)

24- Bu denetimleri yeterli buluyor musunuz?Evet () Hayır ()
Daha sık ve uzun süreli yapılmalı ()

Aşağıdaki sorulara ne ölçüde katıldığınızı ilgili şıkların rakamlarını işaretleyerek belirtiniz.

(1)Kesinlikle Katılıyorum	(2)Katılıyorum	(3)Kararsızım	(4)Katılmıyorum	(5)Kesinlikle katılmıyorum	
25-Çalışacağım firmayı seçerken sağlık ve güvenlik önlemlerinden çok ücret koşullarına önem veririm.	1	2	3	4	5
26-İş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasından sadece işveren sorumludur	1	2	3	4	5
27-Eğitimler iş kazası ve meslek hastalıklarının önlenmesinde etkili değildir.	1	2	3	4	5
28-Kullandığım koruyucu malzemeler işimi yapmama engel oluyor	1	2	3	4	5
29-Koruyucu kullanmayı gerekli görmüyorum	1	2	3	4	5
30-Koruyucu kullanmaktan hoşlanmıyorum	1	2	3	4	5
31-Koruyucu malzeme kullanımı iş kazaları ve meslek hastalıklarını önler.	1	2	3	4	5
32-İş sağlığı ve güvenliği açısından yapılan denetimleri faydalı buluyorum.	1	2	3	4	5
33-İSGK kararları iş kazaları meslek hastalıklarının önlenmesinde etkilidir.	1	2	3	4	5
34-Çalışanların sağlık ve güvenlik önlemlerine uyup uymadıklarını belirlemek için sürekli olarak denetlenmeleri iş kazası riskini azaltır.	1	2	3	4	5
35-İş kazalarının daha çok çalışanların dikkatsiz ve tedbirsiz davranışlarından dolayı meydana geldiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
36-İş kazalarının daha çok yoğun iş temposundan kaynaklandığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
37-İş kazalarının daha çok makine ve tezgahlardaki güvenlik önlemlerinin yetersiz oluşundan kaynaklandığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5

info@uskudar.edu.tr

Altunizade Mah. Haluk Türksoy Sk. No:14, 34662 Üsküdar / İstanbul / Türkiye
Tel: +90 216 400 22 22 Faks: +90 216 474 12 56

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

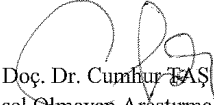
SAYI: B.08.6.YÖK.2.ÜS.0.05.0.06 /2016 /190

12.12.2016

Sayın Doç. Dr. Serhat Özekes
(Hacer Gülten Aytar)

Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'nun 21 Kasım 2016 tarihinde, 13 No.lu toplantısında değerlendirmeye almış olduğu "Yapı Marketlerinde Çalışanların Güvenlik Algısının Değerlendirilmesi" adlı araştırma projenizin etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Doç. Dr. Cumhuriyet E. A. Ş.
Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik
Kurulu Başkanı

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Hacer Gülten Aytar
Doğum Yeri ve Tarihi : İstanbul / 10.12.1980
Yabancı Dili : İngilizce
İletişim (Telefon/e-posta) : 0545 2715415 / gulten_aytar@hotmail.com
Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)
Lise : Ahmet Rasim Lisesi
Ön Lisans : İş Sağlığı ve Güvenliği
Lisans : İşletme
Yüksek Lisans : İş Sağlığı ve Güvenliği
Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl : Bauhaus Ltd. Şti